

Brassói Lapok

Előfizetési példány

Árusítása nem bocsátható!

XL. évfolyam
216 szám.

Főszerkesztő
Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi szeptember 22

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — A külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok kiadóhivatal 82., szerkesztő 83.

MA: LÁSSUK GYIMESVÖLGYÉT!

Erdélyi rozsdá

Írta: Molter Károly

A kocsárdi állomás várótermének padlóján aludtunk az uralomváltás első riadalmas évében. Enyeden jártunk akkor, óh, szentséges földet, erdélyi magyar irodalmat csinálni. Másodosztályú jeggyel az elsőosztályú váróterem padlóján hálunk s e súlyos törvénysértés nem is maradt megörökösölve. Bejött a vasúti szolga és rászólt Osvát Kálmánra, akiről elsősorban olvasta le, hogy nem elsőosztályos utas: „Jesi afará, tessék kimenni!” Két nyelven szólt reá és Osvátnak az akkori forradalmi rendtelenség idején imponált a kötelességteljesítés e tulzása, úgyhogy fölkel és kijött velem a peronra. Hajnalodott, a sinek csillogni kezdtek a szürkületben s az egyik vakvágányon, melyet burján vert föl, előttünk szomorodott egy félretolt, berozsdásodott mozdony. Osvát újjal mutatott rá: cikket fog írni erről az elhagyott gépről, mert ez a mai Erdély jelképe!

„Birtokba venni, Uraim, ezt a megnyert Erdélyt, mely olyan most, mint egy félretolt rozsdás mozdony! Birtokba venni, sürgősen megindítani!” — írta volt a Consiliul Dirigent szebeni, majd kolozsvári románjainak Osvát. És lám, ez mihamar meg is történt. A háború után itt vezetésre jutott osztály a „Fiaim, csak gazdagodjatok!” — elve alapján elég szépen keresett. „Enrichissez vous!” — és birtokba vették Erdélyt, a rozsdás mozdonyt s ha lassan is, de hó, rukk! — megindították. Tapasztalatlanul, úgyhogy féltették a lejtőtől egykori mozdonyvezetőket, akik azonban fájdalomkukban sem felekedtek a mozdony elé, noha kedvük lett volna erre. Hogy mennyire a gyors célbaérés, a karrier jegyében futottak meg az új urak Trianon után a pályájukat, arra jellemző az a román körökből született adoma:

Egy fiatal és becsvágytól fűtött román hölgy szemére hányja urának: „Nem értem, Drágám, okos is vagy, tehetséges, jó megjelenésű, képzett és rokonszenves. És nem vagy sem inspektor sem egyetemi tanár, se bankvezér, se képviselő, prefektus, vagy volt miniszter. Nem értem, mondd, mi a szűsznek vagy te akkor román?”

A gazdasági birtokbavétel előfeltétele volt az uralkodó fajhoz tartozás és némi élelmesség. Tudni kellett valamiképp a mozdonyvezetéshez és az átfestett történelmi jószág, most bukaresti menetrendre, nagygyörgve a régi sineken mégis csak megindult. De hogy nyikorgott, lihegett és futtatott s ha nem volt a profitvágy Navetavonaltja mögéje kapcsolva, ha csak népekedt, milyen lassan járt. A rozsdá rajt maradt, kenőolaj meg alig került be Erdélybe: hány kocsi futott melegen, kigyúlt a tengely, rázkódások, összeütések napirenden voltak s a gyűlölet dörögve bár, de minden zugba eljutott. „Az élet élni akart!” és a rozoga mozdonynak futnia kellett. Vele repatriált még százazernyi magyar.

A világháborúból ittrekedt gazdasági rozsdánál fölülőbb a lélek rozsdája, melyben a fajgyűlölet tetanusza rejlik. Mint a magyar betűország egy zsellére, rég vártam a meghajszoltatás annyi évek óta — valahonnan a regáthól, ha már Erdélyből nem — egy részvétlőtől gyöngéd román hangot, vagy egy elvi tiltakozást az iga alatt futtatott kisebbségi szellemért. Én hiszek a különböző nyelvű szellem rokonságában és legalább titkos rokonszenvében. Azért reméltem egy Eötvös-, vagy Bálcscs-folytatást, vagy csak egyetlen fölemelt komoly férfiszót, egy megálljt a lélek reflex-mélyéből a sovínizmus rozsdás motolájának. Milyen jól esett volna, bevallom, de mindmáig hiába vártam. Semmi hang sehonnét, senki se szólt. A függetlenek, az ellenfelek, a megérők se szóltak. Egyhangú volt a helyeslés, az

A cseh és francia

ágyugyár félelmetes birkózása a romániai rendelésért

Cihosky tábornok drámai kihallgatása a vizsgálóbizottság előtt

Bukarest, szeptember 21.

Cihosky tábornok kihallgatása még mindig tart. Az ülések egyre élénkítő, izgalmas tempóban folynak. Az árak kérdésével kapcsolatban szőnyegre került a Schneider-Creuzot francia ágyugyár ajánlata is és az a kulisszamögötti, valóban titáni méretű harc, mely a két világég között folyt le a román fegyverrendelésért.

Platareanu képviselő bejelenti, hogy a Skodaék bukaresti irodájában talált okmányok között van egy távirat, melyet Fiala mérnök küldött Prágából Seletzkynnek 1930 március 25-én. Így hangzik:

„Schneiderék az ütegeknél 1 és fél, a muníciónál 22 és fél százalékkal olcsóbb ajánlatot akarnak tenni. Holnap

megpróbáljuk, hogy jobb belátásra bírjuk őket; legalább abban az értelemben, hogy a muníciónál 25 százalékkal emeljék fel. Kérem azonnali távirati válaszáat: nem fenyegeti többi árainkat is veszély Schneiderék áskálódása következtében?”

Pop Valér dr.: Tekintettel arra, hogy tábornok ur a kamatok és kapcsolata hozta az árak utólagos felemelésének kérdésével, felhívom figyelmét arra, hogy a Skoda-cég bukaresti kirendeltségéhez intézett 6633 számú augusztus 1-ri keltetett levél szerint az árakban belefoglaltak a kamatok is.

Cihosky: Tudok erről a levélről. A bukaresti kirendeltség egyébként sem módosíthatta a megállapodást.

Adatok a Skoda-ügy rejtelseiből

Millea: Mikor olvasta ezt a levelet? Cihosky: Már régen.

Demetrescu-Braila: Hogyan lehetséges ez? Mi tudnánk a házkutatás alkalmával nyomát sem találtuk...

Cihosky: Van egy jóakaróm, akinek jóvoltából tudomást szereztem a levél szövegéről. Helyesebben olyan adatok jutottak kezem közé, amelyeknek segítségével rekonstruálni tudtam a levelet.

Junian: Tábornok ur előbb azt állította, hogy olvasta, most kijelenti, hogy nem olvasta, hanem rekonstruálta. Itt nyílt el-
lentmondás van, holott mi nem értünk nagyunk itten, hogy egymással tréfálkozzunk és egymást szélítsük. Még szerencse, hogy gyorsírók vannak jelen...

Éles incidens Cihosky és Junian között

Popovici tábornok: Tábornok ur milyen véleményen volt a hadsereg főtanácsának azon az ülésén, amikor úgy döntöttek, hogy a rendelést egyelőre se kell tiltani?

Cihosky: Ez a Jorga-kormány idején történt s a tanácskozás következménye volt annak a vizsgálatnak, amit Stefanescu-Amza tábornok hadügyminiszter rendelt el. Én a határozatot fenntartásokkal fogadtam el, tekintettel arra, hogy a Pilsenbe küldött szakértőkből álló bizottság kedvezően vélekedett az előállított hadianyagról.

Pop Valér megjegyzi, hogy a bizottság átlépte hatáskörét.

Cihosky: Határozott véleményem nem

alakulhatott ki a do'gokról. Nem esküdhetek olyasmire, amit nem láttam.

Junian: Önnek ezek szerint az az álláspontja, hogy a hadsereg főtanácsára nincs szükség.

Cihosky: Kérem, ne forgassa ki szavaim értelmét. Én saját magamról beszéltem. Ne magyarázza önkényesen szavaimat s ne vonjon le ilyen messzesemenő következtetéseket abból a körülményből, hogy a többiekével szemben különvéleményt jelentettem be.

Junian: Ezt a hangot nem tűröm. Kérem, őrizze meg nyugalma. Sokkal többre megy vele.

Cihosky: Nem tűrhetem azt, hogy érdemtelenül támadjanak.

gunyolni szokás máma jobbról és balról, de én leírom ide, hogy többre becsülök — éppen ma — egy humanistát egy egész fasizta, vagy bolsevista tábornál!

*

A román geniusz vesztesége, hogy nincs, vagy alig van jelentősebb tolla, mely támadná a mai kisebbségfoglaló egységfrontot. Hogy nincs egy reszelője a fölgyűlt rozsdának, még smirglipapírost is alig hallunk zörögni. A központi totalitást, mely Berlintől Bukarestig agyréme a civilizációnak, kitermelte egy negyedében kisebbségekből álló állam hitlerizmusát, egy rejtékreakciót, mely Erdélyben élesen vetett föl egy aktuális kérdést. A Gleichschaltung reformköntöséből kényszerzubbony lett, olyan épeszü és józan milliók számára, akik meg akarják tartani nemzeti és népi jellegüket. Ezzel a kriminalisztikai erőszakkal szemben ideje volna tisztázni az erdélyi külön tennivalót. A transylvan hagyomány kötelez és századok óta mindig a legkényesebb pillanatokban kell állást foglalni, ebben a hármass antinómiában: kötelező-e Erdélyben a három fajtára az anyarság politikai divatja?

Az erdélyi román vajlla-e a centrális, regáti liberalizmust? Az erdélyi száznak nem öngyilkosság-e a Hitler-miniatűr világnézet-játéka? S az erdélyi magyar még a gyászjelen-

téséről se felejtse le, Kossuth után száz esztendővel, mindkét nemesi előnévét, hogy őssze ne tévesszék holmi hasonlónevű paraszttal?

Lehet-e Erdélyben megpróbálni a lelkek rozsdájának lefaragását? Kiki a maga portáján belül, de a három erdélyi nép — ősi önvédelemből — ellene szegülhet-e az európai jelszó-gyalázatnak? Akármilyen bánatos és lehetetlen ez a kérdés, mégis föl kell vetnünk, mert aki Erdély történelmét válam jobban ismeri, egész sor példát tud mondani arra, mikor Erdély úgy tett, mint a sündisznó és behuzódott tüskéi közé. Milyen fordulat Isten rendelkezéséből: akik a nyugati műveltség és társadalom példáját sirtuk ide Apáczai Cseri János óta, most azt látjuk jónak, hogy sem Nyugat, sem Kelet nem taníthat bennünket jóra, hanem hadd kerüljön előtérbe az erdélyi igazság maga. A tordai országgyűlés hétrprobás türelme, a román biblíás Bethlen Gábor, a gyulafehérvári be nem váltott ígéret, a Kós Károly történelmi mondata, melyet a debreceni „Válasz”-ban hangsúlyoztam éppen most 1948-ban a magyarok vétették el Erdély sorsát, 1918-ban pedig a románok. A minden föltétel nélkül való csatlakozás annyi rozsdát halmazott föl nálunk, hogy ideje lenne mával elővenni azt a régi, annyiszor bevált, erdélyi reszelőt.

Tessék kívánni és eltenni!

11. sz. SZELVÉNY a B. L. szeptemberi regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 db szeptemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934. szeptemberi havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszolgáltathatók **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sft. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10) **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lej befizetése az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

minisztériumból a árakra vonatkozó összehasonlító táblázatokat. Azt válaszolták, hogy nem tudnak ezekről a kimutatásokról, melyek, amint értesültem, Maniu kezében is megfordultak. Ő maga közölte velem később hogy Popescu Sica tábornok vitte el hozzá a táblázatokat, azonban rögtön visszaadta, miután áttanulmányozta őket.

Tény az, hogy ezeket a fontos okmányokat sehosem tudtam megtalálni.

Cihosky: Két kimutatásról van szó, mind a kettőt Popescu tábornok készítette.

Pop Valér: Tudomásom szerint Maniu csak azzal a föltétellel fogadta el a szerződést, ha a Skoda-cég olcsóbban fog szállítani nekünk, mint Jugoszláviának. Popescu tábornok ezért készítette el az ártáblázatokat. Hol van ez a kimutatás? Ezt kérjük mi és ezt kérde az egész ország s mindenki, aki tisztán akar látni ebben az ügyben.

Cihosky: Maniu több ízben látta ezeket a kimutatásokat. Annál is inkább, mivel az árak változása következtében, módosítani kellett azokat.

Pop Valér: Nagyon meglepő tábornok urnak ez az állítás. Tudomásom szerint az árak véglegesek voltak. Lehetséges-e, hogy ez a kimutatás Skodaék birtokában legyen?

Cihosky: Nincs kizárva.

Pop Valér: A házkutatás alkalmával mégsem találtunk rá.

FELBOMLIK

A SCHNEIDER-SKODA-KARTELL

Millea: A továbbiak tisztázása céljából meg kell állapítanunk azt, hogy a Schneider Creuzot-cég 1930. február havában előnyösebb ajánlatot tesz Romániának, mint Skodaék. Árai az ágyuknál 1 és fél-százalékkal, a löszernél 22 és félszázalékkal kisebbek. Ha ezt az ajánlatot elfogadjuk, úgy a Skoda-cég egész haditerve fölborul. Löwenstein vezérigazgató azonban elintézte a dolgokat, úgyhogy a pilseni cég kapta meg a rendelést. Mászóval a két cég utólag megegyezett s ez csak úgy volt lehetséges, hogy a Skoda-cég még a benyújtás napján tudomást szerzett Schneiderék ajánlatáról.

Junian: Schneiderék levelét, melyet Dumain mérnök írt alá, március 22-én iktatták a hadügyminisztériumban.

Ugyanezen a napon távirat megy Pilsenbe, melyben Seletzky figyelmezteti a gyárat a készülő nagy veszedelemről.

Petala: Megállapítottuk, hogy ezen a napon Seletzky a hadügyminisztériumban tartózkodott.

Cihosky: Nem tudok róla.

Millea: Csak azért tértem ki erre az ügyre, hogy rámutassak a hadügyminisztérium és Seletzky közötti összjátékra, mely lehetővé tette, hogy nyomban figyelmeztetést küldhessen a központba. Pilsenben természetesen megtették a szükséges óvintézkedéseket a veszély elhárítására, úgyhogy végülis a Skoda-cég maradt a porondon, noha a Schneider-Creuzot ajánlata sokkal előnyösebb volt.

Cihosky: Ha jól értem-ön azt állítja, hogy Seletzkyt

olyan személyek informálhatták, akiknek jogukban állott a minisztert helyettesíteni... Ez ellen tiltakozom.

Millea: Bizonyítékaim vannak.

Cihosky: Tiltakozom Demetrescu Braila képviselő ur ama állítása ellen is, hogy a szerződésben foglalt árak magasabbak, mint azok, melyeket az ajánlatban hoz-

tak tudomásunkra.

Demetrescu-Braila: A cég maga is beismeri, hogy a Schneiderék ajánlatával szemben 25 százalékkal emelték fel az árakat.

Cihosky: Ellenkezőleg a Schneider-cég emelte fel az ágyuk árát 25 százalékkal. Ütegenként 30—50 ezer dollárral többet kért...

Pop Valér: A 105-ös ágyaról van szó?

Cihosky: Igen.

Pop Valér: Hogyan lehetséges mégis, hogy Dumain előnyösebb ajánlatot tesz, mint a Skoda?

Cihosky: Ez később történt, amikor a Schneider Creuzot-cég látta, hogy elesik a rendeléstől.

Bosszúból újabb ajánlatot nyújtott be, hogy a Skoda-cégnek borsot törjön az orra alá. Maniunak egyébként jelentést tettem az ügyről. A miniszterelnök kijelentette, hogy a Schneider-céget határolja, ha szakad, rendeléshez kell jutni,

mert így kívánják Románia politikai érdekei. Nem kell magunkra haragítani ezt az érdekeltséget, hogy az üzleti háborus-kodásnak a román-francia barátság iga-

2 hónapig körülbelül 2 X naponta

....leírt egy tökéletes fogapolást végezhet. Mert Nivea fogpaszta—lágú, könnyen habzó, egészen csodás ízű — ápolja fogait, egyúttal kiméli azokat és lehetővé teszi tisztává és üdév teszi. Csak elsőrangú nyersanyagok...

Beiersdorf & Co. S. A. R., Braşov

Le
22.

meg a levét. Így kezdődtek a tárgyalások a Schneider-céggel, mely hirtelen fölemelte az árakat, annyira, hogy csak hosszas alkudozások után tudtunk megállapodni.

Calinescu: A 105-ös ágyuk tekintetében megállapodás volt a két cég között.

Pop Valér: Schneiderék legelső ajánlatából az tűnik ki, hogy abban az időben még érvényben volt a kartell. Később ugy látszik meggondolták a dolgot.

Cihosky: Egy Schneide-féle üteg 28 millió 480 ezer lejbe kerül, a Skodaéké

28 millió 900 ezer lejbe. Ha a szállítási költségeket is tekintetbe vesszük, úgy Skodaék javára 1 millió lej különbözet mutatkozik ütegenként.

Pop Valér: Akkor Sica Popescu tábornok tévedhetett, aki jelentésében mást állít.

Cihosky: Sica Popescu kifogástalan szakember volt.

Pop Valér: Akkor az ő álláspontját kell magunkévá tennünk.

Az ülés folyik.

Nagy bélyeghamisítási botrány Franciaországban

Egy rendőrfőfelügyelő állt a bélyeghamisító társaság élén

Páris, szeptember 21.

Lille városában a rendőrség nagy okmánybélyeghamisítási botrányt leplezett le.

Letartóztatták Mariani rendőrfelügyelőt és a rendőrség egy tisztviselőjét, akik egy környékbeli nagyiparos fiával

és több más polgári személlyel együttműködésben 200 ezer frank értékű kincstári bélyeg hamisítottak s azt éppen a rendőrség útján forgalomba hozták.

A rendőrséget magát is súlyosan kompromittáló botrány országsszerte nagy felzúdulást kelt.

Adóügyben már a miniszter-vő sem segít

A pénzügyminiszter apósa panaszt nyújtott be két adóvégrehajtó ellen

Galac, szeptember 21.

Nem mindennapi panaszt iktattak be ma a galaci pénzügyigazgatóságon. Aki írta, nem kisebb ember, mint Orleanu Mihály galaci földbirtokos, volt miniszter és kamarai elnök, aki mellékesen

apósa Slavescu pénzügyminiszternek.

Orleanu beadványában elmondja, hogy Onu és Lungu adóvégrehajtók — szerinte jogtalanul — lefoglalták egész idej teremtését és egy nem létező adóhátralék fejében, melynek következtében tekintélyes károkat szenvedett.

Kéri az ügy sürgős bevizsgálását és a hatalmukkal visszaélő pénzügyi közegek szigorú megbüntetését.

Szóval még a pénzügyminiszter apósa is panaszkodik. Akkor mit szóljanak a szürke és minisztervővel nem rendelkező adófizetők milliói, akiknek még eddig nem volt alkalmuk közelebbről megismerkedni a miniszterium „udvariassági” rendeletével?...

Legalább Ön képzelje el Orleanu ur, hogy Onu ur és Lungu ur mit csinálhat egy kisebbségi alannyal.

Nincs is arra elég állítmány.

Teljes erővel megindult a görög elnökválasztási harc

Athén, szeptember 21.

Az októberi görögországi elnökválasztások csatározásai teljes erővel megindultak. A kormánypart elnökével, Zaimissal szemben az ellenzék Venizeloszt akarja elnöknek megválasztani.

A kormánypart és az ellenzék harcának kiéleződésére csak most került sor, hogy a poli-

tikai ellenfelek közötti tárgyalások megszűntek. Az ellenzék és a kormánypart között ugyanis hosszabb ideig folytak kiegyezést célzó tárgyalások, de, miután a kormánypart nem volt hajlandó az ellenzék követelményeinek eleget tenni, megszűntek a tárgyalások. A görög választási harc ezután már igen élénknek ígérkezik, annál is inkább, mivel az ellenzék az utóbbi időben jelentősen megerősödött.

Lángragyultak a náciszervezők

Leégett a Völkischer Beobachter épülete

Berlin, szeptember 21.

Szerdán délután veszedelmes méretű tüz kitérőéről értesítették a berlini tűzoltóságot a „Völkischer Beobachter” szerkesztőségének épületéből. A kivonult katonaság elzárta az égő épület környeztetét. A tűzoltóság, mely teljes apparátussal dolgozott, még a késő éjjeli órákban sem tudta a tüzet letörni és már csak arra törekedett, hogy azt lokalizálja. Ilyenképpen

a Völkischer Beobachter berlini épülete, melyben az „Angriff” szerkesztősége is el volt helyezve, elpusztult.

Az első hivatalos jelentések még nem beszélnek a tűz okáról, de igen közelfekvő

elképzelés, hogy a tűz mögött politikai gyújtogatást kell keresni, hiszen a nemzetiszocializmus két legfőbb információs szervének szerkesztőségéről van szó.

Az utolsó távirati jelentések szerint hajnal felé sikerült a tüzet eloltani. Részletesebb értesülések arról beszélnek, hogy az égő épület körül egész éjszaka tízezres tömegek állodogáltak, akik a tüzoltók munkáját meglehetősen ironikusan kísérték.

A tüzoltó autókra ugyanis a „balesetek elleni hét” felirásai olvashatók. A „baleset elleni hét”, mely még mindig tart, ez már a második nagyarányú tűz, amellyel szemben a berlini tűzoltóság

tehetetlenségre volt ítélve.

A kiadott hivatalos jelentések szerint a tűz a „Völkischer Beobachter” épületének harmadik emeletén rövidzárlat következtében tört ki, a nemzeti-szocialista hírszolgálat irodáiban. Más németországi rádiójelek szerint a padlásokon felhalmozott makulatura gyúlt volna ki eddig még ki nem derített okból. A legvalószínűbb azonban az, hogy néhány nap múlva kiderítik a náci nyomozó közegek, hogy politikai gyújtogatásról van-e szó.

— Mindazon mérgezési esetek leküzdésénél, melyeket romlott ételek okoznak — tehát főleg husmérgezés vagy gombamérgezés előfordulásakor — a gyorsan ható természetes „Ferenc József” keserűviz azonnali használata rendkívül fontos segédeszköz.

A bolgár követ fontos tanácskozása Tatarescu miniszterelnökkel

Bukarest, szeptember 21.

Tatarescu miniszterelnök csütörtök este fogadta Robeff bukaresti bolgár nagykövetet. A miniszterelnök és a nagykövet megbeszélései Románia és Bulgária közös érdekű egyházi és iskolai kérdései körül folynak.

Sepsiszentgyörgy 6 milliós kölcsönt vehet fel vízvezeték munkálatokra

Bukarest, szeptember 21.

A hivatalos lap szeptember 19-iki 210-es számában most jelent meg az a törvény, amely Sepsiszentgyörgy városát felhatalmazza, hogy vízvezeték munkálatok keresztülvitelére 6 milliós kölcsönt felvehessen. A törvény értelmében Sepsiszentgyörgy városa a kölcsönt 5 évi lejáratral az államtól vagy magánbankoktól veheti fel.

Nem nagy örömmel fogadták Kolozsváron a felosztott jogakadémia tanárait

Kolozsvár, szeptember 21.

Minth ismert, kormányrendelettel megszüntették a nagyváradi jogakadémiát, illetve a kolozsvári egyetem jogi fakultásához csatolták. A nagyváradi tanárok át is költöztek Kolozsvárra, ahol azonban nem a legkedvezőbb fogadtatásban részesültek. Mint a Patria írja

a kolozsvári egyetem tanárai gyűlést tartottak az ügyben és több szempontból támadták az új rendszert.

A Patria szerint megállapították a gyűlésen, hogy a tanügyi szempontok figyelmen kívül hagyásával költöztették át a nagyváradi jogakadémiát és hogy az intézkedés önkényes volt. A tanárok elhatározták, hogy közbenjárnak a kormánynál, de ugyanakkor a maguk részéről pert indítottak a közigazgatási bíróságnál

és különböző formai hibákra hivatkozva támadták meg jogilag a kormány intézkedését.

Népszövetségi alapon

Teljesen megújul a régi francia-orosz szövetség

Az 1934-beli Litvinov egészen más, mint az 1922-beli — mondta Barthou a népszövetségi újságírók disztrakomáján

Genf, szeptember 21.

Amin már jelentettük — Barthou francia külügyminiszter szerdán este háromnegyed 10 órakor elhagyta Genfét és Párisba utazott, hogy résztvegyen a pénzügyi minisztertanácsban. Barthou csak a jövő hét keddjén tér vissza Genfbe, valószínűleg egyidejűleg Sir Simon angol külügyminiszterrel, aki még a múlt hét végén hazautazott Londonba, hogy ne legyen jelen a Szovjetszövetség felvételénél.

A szerdai nap folyamán a francia külügyminiszter megbeszélést folytatott Berger-Waldenegg osztrák külügyminiszterrel, Titulescuval, estefelé Aloisi báró olasz főmegbízottal és Litvinovval.

Barthou az utóbbi államférfiakkal az osztrák függetlenség biztosítását célzó egyezmény tervezetén kívül főleg a Saar-vidék problémáját vitatta meg.

Kiszivárgott hírek szerint Barthou abban állapodott meg Aloisi báróval és Litvinovval, hogy

a Saar-kérdésben most nem határoznak,

hanem ezt a novemberben tartandó rendkívüli tanácsülésszakon tisztázzák véglegesen.

A londoni Times genfi jelentése szerint most, hogy Szovjetországnak a Népszövetségbe való felvétele megtörtént, megújítják a háborúelőtti francia-orosz szövetséget.

Ebben a vonatkozásban Barthou és Litvinov tegnapi hosszas megbeszélése igen fontos lépésnek tekinthető.

Az új francia-orosz szövetség egy kölcsönös segélynyújtásról szóló egyezményben fog állani, amelyet a népszövetségi alapokmány 16. szakasza alapján kötnek meg.

A Daily Telegraph is úgy tudja, hogy Barthou és Litvinov tanácskozása döntő fontosságú volt.

Kiválglik ez többek között Litvinovnak az újságírók bankettjén mondott pohárköszöntőjéből is, amelyben rámutatott arra, hogy

bármilyen történjen is a keleti egyezménytér körül, Franciaország és a Szovjetszövetség el van tökéltve arra, hogy mindaddig kitart a terv mellett, amíg kézzelfogható eredményt el nem ér.

Német- és Lengyelország elutasító állásfoglalása nem riasztja el Páris és Moszkvát, hogy az egyezménynek meggyerjék az erre hajlandó államokat.

Litvinov nem bandita — mondta Barthou

A Népszövetség mellett akreditált újságírók tegnap este diszvacsorát adtak a népszövetségi tanácsban képviselt államok főmegbízottainak tiszteletére. A hagyományokhoz híven ezuttal is sok beszéd hangzott el, amelyek közül Barthou Litvinov és Sandler közgyűlési elnök pohárköszöntői emelkedtek ki.

Barthou a legnagyobb hatalomnak mondotta a sajtót s

s felkérte az újságírókat, ne avaskozzanak be más államok belügyeibe, mert ezt kívánja a nemzetközi béke érdeke.

A leszerelés kérdéséről szólva kijelentette, hogy az értekezletet senki sem tekint véglegesen elődázottnak, az általános meggyőződés azonban az, hogy először a lelkek leszerelését kell végrehajtani.

Ezután foglalkozott Barthou a Szovjetszövetség felvételének olyan nagy port felvert ügyével is. Ezzel összefüggésben hangoztatta, hogy

Franciaország nem hajlandó elfogadni olyan kioktatást, aminőben több oldalról részesíteni próbálták.

Nem egyedül Franciaország hívta Genf-be a Szovjetet és nem a francia delegáció erőszakolta ki a felvételét.

— Mindenki láthatta — folytatta Barthou —, hogy 39 állam szavazott a Szovjetszövetség felvétele mellett.

Ezután Barthou védelmébe vette Litvinovot.

— Az 1934-beli Litvinov egészen más, mint az 1922-beli. Sajnálom, hogy nincs jelen Motta ur, mert láthatná, hogy az orosz külügyi népbiztos távolról sem néz ki banditának.

Végül Barthou tréfásan megjegyezte, nem tudja, vajjon ez a dicséret javára válik-e Litvinovnak saját hazájában. Később Litvinov is felszólalt, s hangsúlyozta, hogy a Szovjetszövetség minden erejével együtt akar működni a nemzetekkel a békéért.

Rosenberg a Szovjet felvételéről

Rosenberg, Hitler bizalmas külpolitikai szaktanácsadója, az általa szerkesztett Völkischer Beobachterben vezércikket szentel a Népszövetség új korszakának, amely Szovjetország belépésével veszi kezdetét. Rosenberg élesen bírálja a Népszövetséget, amely szerinte egyebet sem tesz, mint jóváhagyja egy bizonyos hatalmi csoport elhatározásait. Ennélfogva nem segíti elő a világ megbékélését, hanem csak bonyolultabbakká teszi a nemzetközi problémákat. A Szovjet felvétele nem változtat ezen a helyzeten.

Olasz tiltakozás Belgrádban

A római kormány hivatalosan tiltakozott a jugoszláv kormánynál a belgrádi Vreme című lap cikke miatt, amely hevesen támadta Olaszországot, mert nem engedett kiküldöttet a Belgrádban tartott interparlamentáris kereskedelmi értekezletre.

Göring is elmegy az interparlamentáris konferenciára

Szófiai diplomáciai körökben úgy tudják, hogy az Istambulban tartandó interparlamentáris értekezletre Göring porosz miniszterelnök is elmegy, mint a hitlerista Reichstag elnöke. A diktatura porázán járó német álpármentarizmus vezérképviselője szokása szerint most is repülőgépen utazik s érinteni fogja Szófiát is.

Papen visszatér Bécsbe

Illetékes berlini helyen kijelentették, hogy Papen bécsi német követ a napokban visszautazik az osztrák fővárosba, hogy véglegesen átvegye hivatalát. Papen máris lefolytatta a megbeszéléseket az illetékes kormánykörökkel bécsi magatartása irányelveit illetően.

Széleskörű átcsoportosítás a magyar külügyi szolgálatban

Leváltják a bukaresti magyar követet is?

Budapest, szeptember 21.

Amin a Pesti Napló a külügyminisztériumhoz közelálló helyről értesül, a magyar diplomáciai szolgálatban nagyszabású átcsoportosítás van készülben, sőt részben már folyamatban is. Így befejezett ténynek veszik, hogy Jungerth Mihály jelenlegi ankarai követet moszkvai követé nevezik ki. Jungerth eddig Ankarából látta el a moszkvai diplomáciai képviselőket, míg most a szovjetfővárosba teszi át székhelyét s onnan fogja ellátni az ankarai ügyvitelt.

A változások során állítólag Bárdossy Lászlót, a londoni magyar követség tanácsosát bukaresti követé nevezik ki,

azt azonban, hogy Magyar Antal jelenlegi bukaresti magyar követet hona helyezik át, egyelőre nem tudni.

Matuska varsói követ helyet cserél Rudnay Lajos szófiai követtel. Hevesi Pál lisszaboni és Moldovány Pál athéni követet is leváltják, de hogy helyükbe kik kerülnek, arra nézve még szintén nincs döntés.

A külügyi szolgálatban eszközözlendő változásokkal kapcsolatban a lap megemlíti, hogy Kánya Kálmán külügyminiszter már hosszabb idő óta gyengélkedik s orvosi kezelés alatt áll. Rövidesen párhetes betegszabadságra megy, hogy régi vesebaját gyógyíttassa.

Az utolsó pillanatokban

Nagyszabású fegyveres felkelés tervét leplezték le Spanyolországban

Madrid, szeptember 21.

A madridi rendőrség az egész országra kiterjedő baloldali összeesküvést leplezett le, amelynek az volt a célja, hogy az egységfrontban levő baloldali munkásságnak a kormány és a rendszer ellen irányuló fegyveres felkelést megszervezzék és elősegítsék.

A rendőrség megtalálta a szocialisták titkos fegyverraktárát is és rengeteg puskát, gépfegyvert, gránátokat és nagymennyiségű lőszert foglalt le.

A madridi sportcsarnokban egy teherautót tartóztattak fel, amelyen 54 láda lőszer, 5 lángszóró és legénységi fegyverek voltak. Megállapították, hogy ez a lőszerszállítmány is a szocialista összeesküvőké volt.

Tekintettel arra a megállapításra, hogy a multévi szocialista rezsim idejéből visszamaradt köztisztviselők nagyrésze még mindig részt vesz a baloldali mozgalmakban és ezuttal is nagy segítséget nyújtott a felkelőknek a lőszertanyagok beszerzésében, a kormány elrendelte, hogy

a gyanús köztisztviselőket tartsák állandó

megfigyelés és szigorú ellenőrzés alatt.

A spanyol kormány ezenkívül elrendelte azt is, hogy a rendfenntartó közegek minden egyes közlekedő autót állítsanak meg és kutassanak át, mert olyan jelentések vannak, hogy a szocialisták az ország minden városából Madridba akarják összpontosítani municiókészletüket.

Sztalin súlyos beteg

Páris, szeptember 21.

Az itteni Rádióügynökség moszkvai jelentése szerint

Sztalin súlyosan megbetegedett, állítólag gyomorfekélyben. Négy kezelőorvosa állandóan ágya mellett tartózkodik, mert életveszélyes bonyolalmaktól tartanak.

A szovjetsajtó mitsem ír az orosz kommunista párt nagyhatalmu főtitkárának a betegségéről.

Megjelent Angliában Mária királyné élettörténetének első kötete

London, szeptember 21.

Az angol könyvpiacra most jelent meg Mária román anyakirályné Élettörténetem címen írt emlékiratainak első kötete. A könyv általános feltűnést keltett, annyival is inkább, mert a koronás szerző gyermekkorra emlényeivel kapcsolatban sokat foglalkozik nagyanyjának, Viktória angol királynőnek a személyével is.

Új erdélyi különvonat Budapestről

Budapest, szeptember 21.

Az Est-lapok utazási irodája az IBUSZ-szal karöltve újabb különvonatot indít Erdélybe Aradon át Temesvár és Brassó utiránnyal. Az új filléres gyors október 4-én indul Budapestről.

Interimárok a patikusok élén

Bukarest, szeptember 21.

Az egészségügyi minisztérium szeptember 7-ikén kelt 52.949. számú rendeletével, az Országos Gyógyszerész Szövetség marosvásárhelyi kerületi választótestületét feloszlatta és helyébe időközi bizottságot nevezett ki. Az új bizottság elnöke Osváth Károly gyógyszerész, tagjai Pop Sylveszter órnagy-gyógyszerész, Florian Géza és Kővári József marosvásárhelyi és Berger Gusztáv ákosfalvai gyógyszerészek.

Csak a főtárgyalás idején vendégszerepel Matuska Budapesten

Budapest, szeptember 21.

A biatorbágyi vasúti merénylet ügye november utolsó napjaiban kerül tárgyalásra a pestvidéki törvényszék büntető tanácsa előtt.

A tárgyaláson a merénylő Matuska Szilveszter is megjelenik. A magyar hatóságok minden közbenjárása ellenére, Ausztria csak az utolsó pillanatban és csak a főtárgyalás idejére adja ki Matuskát Magyarországnak. Matuska előbb az ausztriai törvényszék által kimért 6 évi fegyházbüntetését kell kitöltsse és csak azután állhat a magyarországi bíróság elé, hogy tudomásul vegye és alávesse magát a minden valószínűség szerint halálra szóló büntetésnek.

Még két hitlerista rendőr a bécsi rögtönítélő bíróság előtt

Bécs, szeptember 21.

A rögtönítélő katonai bíróság csütörtökön délelőtt újabb két nemzetiszocialista rendőr bünperének a tárgyalását kezdte meg Nikisch József körzetparancsnok és Grylka Ottó főrendőr a vadlottak, a kik résztvettek abban a támadásban, amely az osztrák hitleristák július 25-én a bécsi rádiótársaság palotája ellen sikeres intézkedés a amelynek során lelőtték a rádióstúdió egyik főtisztviselőjét.

Ítéletre valószínűleg csak holnap kerül sor.

Szerencsés számok

Bukarest, szeptember 21.

Az állami osztálysorsjáték ötödik osztályának húzási eredményei szeptember 20-án, a 10-ik húzási napon: 2.000.000 lejt nyert: 42475; 500 ezer lejt nyert: 32565 66500; 150.000 lejt nyert: 74976; 100.000 lejt nyert: 18616; 40.000 lejt nyert: 14707 24233 27354 27694 52935 55878 62225 62380; 20.000 lejt nyert: 28462 35241 38749 41007 42928 44534 45124 46911 47347 48835 49994 56834 69712 76255 79486; 15.000 lejt nyert: 39150 16626 31517 50758; 10.000 lejt nyert: 10815 35088 34095 59791 22290 és még 1663 nyeremény 10.000 és 5000 lej között.

Követeljen kimondottan eredeti OLLA-t, mely évtizedek óta elismert és vezető minőség!

VILÁGPOLITIKA

A Duna-kapocs

Aki új szemmel néz végig a Duna-völgyén és a népeken, melyek benne élnek, nemcsak búzát, kukoricát, fát, gyapjút, nemcsak a gyárakban csínált árut, de embereket is talál benne. Erre figyelmeztetni nem fölösleges dolog, mert amióta a „Dunavölgye” európai kiszólás lett és elsematizálódott a politikában, mintha csakis arról lenne szó, hogy a népek a folyam hatalmas völgyében adjanak és vegyenek egymástól. Mintha azért kellene a politikával folyton rátapintani a természetnek erre a messzire elnyújtott nyitott medencéjére, melyben annyi nemzet hömpölyög, hogy ezzel jelezve legyen a természettől adott kereskedelmi út és a népek ne legyenek rövidlátóbbak a természetnél.

Mi ez a hatalmas víz, ez a széles út az országokon át, ha nem a természetnek a lenyűgöző filozófiája, mondván: összekötelek benneteket népek, akármit csináltok egymás ellen és ezzel előre leszögezett álláspontot ültetek elétek politikátok ellen.

De a földrajz és a fizika, mint emberformáló és népeket meghatározó erő is odahelyezi a maga feltételeit a politika és történelem-csinálás számára és ezek: — a népmentalitások. A ma emberisége, áremberisége és a Dunapolitika árupolitika, de ezt az árupolitikát keresztül-kasul vonalazzák a népmentalitások.

Tulajdonképpen van egy szűkebb és bővebb Dunagondolat. A szűkebb — ez az egyentalitátság népek Dunaközössége, a bővebb — ez a vegyes mentalitású népek Dunája. A szűkebb Dunaközösség területe a középső Duna, melynek embermeghatározó tájain él a középkelet-európai, tengerneküli, kontinentális ember: osztrákok, csehek, szlovákok, magyarok, erdélyi románok, szlavónok és horvátok.

A szélesebb Dunagondolat oceanikus (tengeri) népeket kever egymásba kontinentális népekkel: — románokat, bolgárokat, a jugoszláviai népeket magyarokkal, szlovákokkal, csehekkel és osztrákokkal. Ahol a jugoszláv emberjelleg olyan pluszt kapott a történelemben, mint amilyen mínusz szenvedett Ausztria népe. Mert Jugoszlávia nemcsak oceanikus népeket ölelt magába, de a maga egészében oceanikus mentalitásra formálódik ki dalmát tengerével, míg Ausztria mentalitásából kisorvad a tenger-tudat az Adria elvesztése folytán.

A történelem nemcsak vagyoni érdekek és hatalmi törekvések, de mentalitások társulása és harca is, mert hiszen a népek nem bujnak ki a bőrből. A legigazabb történelemcsinálás az lett volna, melyben egyező mentalitású népek tettek volna össze erőiket közös történelemmé. Közép-Kelet-európa ennek az ellenkezőjét mutatta. Itt egy központi hatalmi adottság: a habsburgi uralom a legkülönbözőbb mentalitású népeket nyűgözte egymáshoz nem azért, hogy elsősorban a maguk s természeti adottságaik történelmét, de hogy a dinasztia történetét csinálják. Csak a Habsburg-ház szétesése után lehetett volna szó arról, hogy a közös adottságú népek összeálljanak közös történelemcsinálásra.

De egy Dunaközösségben nemcsak arról lenne szó, hogy kontinentális és oceanikus népek fogódnak össze közös árupolitikára, ami maga után vonná általános politikájuknak valamely közösségbe való szélesítését, a dunai csatlakozás még színesebb képet mutat. A Dunakérdésben belseurópai népmentalitások külsőeurópai (balkáni) mentalitásokkal is találkozunk. Egészében tehát: belseurópai kontinentális népmentalitások, külső európai (balkáni), oceanikus népmentalitásokkal.

A középkelet-európai népmentalitási térkép már ma is egymásokon keresztül hatoló formákat mutat és ezt egy hatalmas természetmindenségi elv: a nemzeti-ség csinálta. Így keletkeztek a bukott monarchia déli szélein vegyes mentalitású nemzeti államok a nemzeti principium alapján. A belseurópai kontinentális románok, mely addig Erdélyben élt, közös nemzeti államba került a külsőeurópai és oceanikus mentalitású régi királyságheli románokkal. A külsőeurópai mentalitású szerb-ség közös nemzeti államba került a belseurópai mentalitású szlavónokkal, horvátokkal, szlovénekkal, a külsőeurópai, de oceanikus mentalitású dalmátokkal.

A BOLDOG HÜLYEK KÖZÖTT

LÁTOGATÁS,
AMELYRŐL FÁJDALMAS BESZÉLNI

Megrongált emberpalánták a nagy viharban

Marosvásárhely, szeptember 21.

Az ismerőseim már régen mondogatják, hogy látogassam meg Marosvásárhely nevezetes intézményét: a hülyék intézetét. Sokáig nem akartam, most valahogy elmentem. Kicsit furcsa sopánkodni most a beteg agytalanokon, amikor az egészséges agyasok a legszörnyűbb hülyeségeket csinálják.

Elmentem. Szörnyű volt. Feledhetetlen. De egy biztos: Azért azok, mintha boldogabbak volnának, Bocsnát, hogy beszélnek róluk:

— Bá-bá-bá! Bá-bá-bá!

Igy jött elének az egyik. Talán négy éves lánykának néztem. Később megtudtam, hogy tizennégyesztendő.

— A doktor ur nincs itt, — mondta egy

másik. Forgott, énekelt, beszélt, igazat és valótlanokat egybekeverve.

Rettenetes, szörnyűköttek körülöttem az egészségesek, akikkel kijöttem a „borzalmak házába”, a hülye gyerekek intézetébe. Tul a városban és mégis olyan közel hogy csak néhány száz lépés és egy rozszant deszkakerítés választja el tőlünk.

Egy cselédleány, jobbanmondva aszszonycseléd mutatta meg nekünk a meztelenül elvesztettek, az élve eltemetettek, a gyógyíthatatlanokat, a negyvenkettőt!

Mert negyvenkét élő hustömeg van ebben a házban. Embereknek nem nevezhetem őket. Állatoknak sem. Az állatok értelmi képessége magasan fölülálló ezeken a nyomorult élőhalottakén.

Talán a belpoklosok között érezhet ha-

sonló borzalmat az ember. Bár nekem ez sokkal rémesebb volt annál. Ott ha sebekkel telten is, ha csuszva-mászva is, mégis gondolkodó agyakat találunk. Valami kifejezést a szemekben, valamit, valamit, akármién kicsi fényt annak, hogy ember jár előtte. Itt nem. Az eltorzult lomha testek leírhatatlanul csunya tömpe fejeket hordoznak, üres szemekkel, irtózatossá pofacsontokkal, kajla fülekkel.

— Bá-bá-bá! — Hallom újra és valami furcsa rőfögés hangzik utána.

A négyévesnek nézett tizennégyesztendő egyforma mozdulattal viszi kezét a szájához, onnan vissza a levegőbe, újra a szájához és így tovább! Nem sok időbe telik és már nem bírom nézni és nem bírom a rőfögést.

A kutyaöl előtt, mint egy budha isten...

— Ez így megy, kérem — mondja a cseléd, aki egyedül ügyel fel a negyvenkettőre, — ez így megy éjjel-nappal. Mert egyetlen órát sem alszik a gyerekek: Bá-bá-bá és rőfögés. Eteni nem igen lehet. Csak vajúból eszik, vagy ha kiöntjük neki a szemét közé, onnan kikaparja.

Arrébb ravaszul rőfög egy másik, furcsán, ijesztően. Ő az egyetlen veszélyes hülye. Vadul harap bele a társaiiba.

A kutyaöl előtt, mint egy budha-isten, ül mozdulatlanul az új beteg. Tegnap hozták valahonnan messziről. Pár szóban hosszú tragédia rajzolódik elém. Tizenöt éves. Járni, beszélni, enni soha nem tudott. Szemei üresen előre merednek. Legyek lepik. Türi mozdulatlanul. Anyja nem adta ki a házból. Babusgatta, tisztogatta, nagyranőtt szörnyű gyermekét. Étdarabokat rakott a szájába és... és ki tudja, talán remélt. Ki tudná megmondani, mit érezhet egy anya? Egy anya, aki szerelmmel szülte szerencsétlen torzszülöttjét.

Nemrég az anyját eltemették. Az apja aztán idehozta a lányt. Az új feleséget akar, három év gyernéje mellé. Az apja nem bírta tovább.

Az aszszonycseléd büszkén mutatja meg az „uri” betegeket.

— Ez egy hivatalnokné, — mondja diadalmasan. Csomagot vesz elő. — Az anyja küldte neki. Szép, kivágott diszes cipő, selyemharisnya, selyemruha.

A lány pedig szál ingben meztelenül mos az udvar közepén nagy teknő fölé hajolva.

Ragyogóan tiszta konyhában nagy lány jön-megy. Ez segíteni is tud. Az arca ijesztő!

— Doktornak... anya, — mondják és tovább megyünk.

A vidám hülye, aki táncol közben és hol kacag, hol sir, kitarotán velünk marad.

— Én törültem le Szent Antalt, — mondja most már huszadszor.

Egyik szobában imádkozik valamelyik. Egész nap. Megállás nélkül.

Kacagnak, imádkoznak, rőfögnek, de legnagyobb részük — talán ez a legvilágosabb részük — semmi életjelt sem ad.

És amikor a habléveses ebédet feltálalják, úgy kell odatereljük őket, mint ökröket, akik eltévtek, akik nem tudnak és nem akarnak odatalálni.

Évés előtt ima. Hálát adnak az Urnak!

Néhány fegyelmetlen közben helymarkol tányérjába s mikor az előimádkozó ápolónó megfenyegeti őket, ijedten összekulcsolódó kezeik közül kifolyik a

Tiszta népmentalitás belső egységet a Dunamedencében négy állam mutathat fel: Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország és Bulgária. De Bulgária külsőeurópai, balkáni és oceanikus mentalitást jelent a másik három kontinentalitásával szemben és ezzel már adva is van különválasztódása.

A Duna nemcsak kereskedelmi út és nem a nagy víz jelenti azt, hogy a dunai

zöldbáb.

— Ki ez a szép kislány? — kérdeztem egyik asztal mellett.

Ott ült csinosan két kicsi copfocskával egy szörnyszülött mellett, tányérja szorosan a másikéhoz rakva. Ott ült és ügyesen forgatta kanálát.

— Ez az én kislányom — felelt az aszszonyc. — Itt van a másik két gyermekem is — És rámutatott a másik asztal mellett két egészséges kicsi okos porontyra.

Valaki megkérdezte tőle: — Nem fél ezek között tartani gyermekeit?

— Hát mit csináljak velük? — Igy kérdezte egykedvűen és megvonta a vállát. Borzalmak háza!

Emberi agy nem találhat ki ijesztőbbet! Izgalmas moztiruk nem válthat ki ennél nagyobb irtózatot.

De talán mégis! Valami mégis! Ez a három egészséges kis gyerek. Ez a három értelmesszemű, negyvenkettő között.

Mert a negyvenkettő menthetetlen. Hiába minden orvosi tudás. Semmi sem segíthet rajta. Ez rettenetes, de legalább

nem érezzük bűnösnek magunkat mellettük.

A három egészséges gyerek előtt azonban sötét elpirultam. Tudatosan itt-hagyjuk elveszni őket. Mi, akik Freudot és Adlert olvasunk, mi, akik hiszünk a gyermeklélek hihetetlen fogékonyságában. A mai társadalom áldozata ez a három kicsi gyerek.

Az anyjuk, aki éjjel és nappal dolgozik, aki negyvenkét darab borzalomra felügyel s ezért hatszáz lej fizetést tesz zsebre havonta, otthagyja gyermekeit az udvaron szanaszét a hülye játszótársakkal, harapós játszótársakkal, rőfögős játszótársakkal. Hagyja. Nem szól. Nem békétlenkedik. Csendesesen jön-megy. Nem is tudja, hol a hiba, nem is sejtí, hogy másképpen is lehetne. Nem is gondol arra, hogy haragudhatnék, hogy ki ellen fordulhatna?

Nem, ilyenekre nem gondol.

Dolgozik.

És néha, ha már nagyon nehezen megy, hát rug egyet valamelyiken.

Hegyi Ilona

A felekezeti iskolákból kiverik,
az államiakba pedig nem veszik fel
a kisebbségi tanulókat

Kolozsvár, szeptember 21.

Van-e bonyodalmasabb, szellemesebb, kiszámítottabb valami, mint az az Angelescu-féle iskolapolitika, amely a kultura véres harcterévé változtatta át a romániai közoktatást s a melynek következtében a kisebbségi gyermekek ezrei véreznek el? Mindennap új meglepetések elé kerülünk s minden újabb nap bizonyíték amelle, hogy Angelescu és az ő hülyeségei alvezérei nem tervszerűtlenül, kapkodva dolgoznak, hanem zseniálisan gonosz haditerv szerint állítják fel mindenütt azokat a drótkakadályokat, amelyek mögé a kisebbségi diákok tanulási lehetőségét rejtették. A kisebbségi iskolák nyilvánossági jogának megvonásával, nemritkán erőszakos iskolafoglalásokkal, névelmezésekkel és fenyegetésekkel kiverik a kisebbségi diákokat a felekezeti iskolákból, ugyanakkor azonban gondoskodnak arról is, hogy a román középiskolákba se kerülhessenek be tömegesebben. A legkegyetlenebb és a legravaszabb numerus clauzus ez, amely mindjárt az ugynevezett felvételi vizsgával kezdődik. Hiába volt a gyerek jó előmeneteli az elemi iskolában, a felvételi vizsga még mindig a nyakát szegheti, hiszen megszokott tanítója és nevelője helyett idegen, sőt neki vad-

idegen emberek előtt kell vizsgáznia. Tiztíz-zenegyéves gyermekeket állítanak olyan megerőltető feladatok elé, s hoznak olyan rettenetes idegfeszültségben, hogy annak a nyoma még a vizsga sikere esetén is évekig ráfékszik a gyermek kedélyvilágára.

A felvételi vizsga sikere azonban még mindig nem biztosíték arra, hogy a felekezeti iskolából kiűldözött gyermek helyett talál az állami iskolában. A kolozsvári Principessa Ileana leányliceumban 15 létszámfeletti első osztályos tanulót utasítottak vissza. Természetesen mind a 15 kisebbségi. A marosvásárhelyi leányliceumban 12 gyermek járt ugyanígy. Ezek is mind kisebbségi. Egyik részüket már a felvételi vizsgán kiűldötték, aztán jött a létszámfelettséggel való indokolás. A kolozsvári Regina Maria leányliceumban már csak a bennlakók számára van hely. Egy kolozsvári kisebbségi szülő kénytelen volt egy ilyen helyet megszerezni, csak hogy leánya taníttatását biztosítsa. A gyermek természetesen nem kerül az intézet bennlakásába, az

évi 13 ezer lej internatusi díjat azonban a szülőnek meg kell fizetnie, mert leányát erre a helyre vették fel.

Útletnek nem rossz ez a legújabb iskolügyi szellemesség!

A bonyodalmasnak és a kisebbségi keserveknek azonban nincs vége azzal, hogy a gyermekeket visszautasították. A törvény szerint minden gyerek 14 éves koráig iskolaköteles. Ismerve a tanügyi hatóságok következetességét, egyáltalában nem látszik lehetetlennek, hogy keményen meg fogják büntetni azokat a gyermekeknek a szülőit, akiket létszámfelettség címén visszautasítottak.

Micsoda új módszerek, szellemességek, meglepetések jöhetnek még?

A NÉMET INTERNÁLÓ-TÁBOROK RÉMSÉGEIBŐL

Mi történik Berlintől egy félóránnyira egy koncentrációs táborban

Prága, szeptember 21.

A napokban Karlsbadban a Grafia kiadásában könyv jelent meg, amely tíz-három hiteles közlést tartalmaz a különböző német koncentrációs táborok életéből. A könyv címe: Konzentrationslager. Ein Appell an das Gewissen der Welt. A világ lelkiismeretéhez intézett felhívásból közöljük Roman Prashker zsidó gyógyszerésznek a brandenburgi koncentrációs táborban elszenvedett kínzásainak leírását.

Szembem az én helyemmel két orosz állott. Ezek tagjai voltak a „Rond” című nemzetiszocialista orosz pártnak. Az egyik, Dimitriev, a fehérorosz Kolesak-sereg tisztje volt, a másik kozákkapitány, valamikor Skoropadski adjutánsa. Őket éppenugy, mint engem, azért vittek Brandenburgba, mert állítólag „felforgató” terjesztettek.

Ezek az oroszok folyton dicsékedtek a pogrom-tervényességükkel. Elmondották minden nagy hőstetteiket, hogyan gyilkolták le Ukrajnában a zsidókat, felheccelték az SS embereket zsidóellenes röpiratokkal és állandóan lázították a zsidók ellen. Azt mondták, hogy

Oroszországban a zsidók ragadták magukhoz a hatalmat, kegyetlenül bántak el a legnemesebb oroszokkal, legyilkolták, vagy kizavarták őket az országból. Ugyanezt akarták a zsidók a németekkel is és tisztára a „nagy Adolfnak” köszönhető, hogy ez nem sikerült nekik.

Hogyan teremtenek pogromhangulatot?

Ilyen módon sikerült nekik pogromhangulatot teremteni ellenünk. Minden nap agyba-főbe verték a zsidókat és minthogy a sok veréstől az SS-emberek kezei is kisebeztek, más kínzási módhoz fordultak. A zsidókat összeretették egy helyre, fel kellett állaniok két sorba. Körülöttük SS-emberek, oroszok és más vérszomjasok. Felhangzott a parancsszó és kötelességünk volt egymást pofozni, először jobbról balra, majd balról jobbra. Jaj volt annak, aki csak látszatra pofozkodott. Ez kétszeres vagy háromszoros verést kapott. Arcunk feldagadt, szemünk alatt véraláfutások. Ha az öregebb zsidók ájultan fet-rengtek, akkor rugásokkal térítették őket eszméletre.

Egy félóránnyira Berlintől

Esténként táncolnunk kellett orosz és német dallamokra. Mindez egy félóránnyira Berlintől, a német köztársaság fővárosától. A tábor egy üzemben kívül helyezett kerékpárgyárban volt. Az SS embereknek kedvük telt abban is, hogy a zsidókat „megbicikliztessék”.

Kötelességünk volt a negyedik emeletről lefutni a pincébe és onnan vissza a negyedik emeletre egyfolytában huszszor, sőt többször is, a leggyorsabb hecetempóban, tekintet nélkül korra és testi állapotra. Aki megállott, azt az SS-emberek veréssel készítették a további futásra.

Minthogy lengyel alattvaló voltam és vagyok, engem emiatt külön is kínzottak. Lengyel disznó! — ezzel aposztrofáltak állandóan és a legnehezebb munkához vezényelték. Minthogy kémikusnak ismeretek, folyton azzal vádoltak, hogy azért jöttem Németországba, hogy megtanuljam a mérgezőgázok készítését. Amikor azt mondtam, hogy nem vagyok kémikus, hanem gyógyszerész és semmi közöm a mérgezőgázokhoz, azt felelték,

hogy akkor bizonyára tuberkulózis-bacilusokat tenyészték, hogy az árjakat megfertőzzem.

Minden nap számtalanszor el kellett mondanom ezeket az ígéseket:

„Mi, zsidók vagyunk a legnagyobb disznók.

Mi vagyunk a legnagyobb népcsalók.

A zsidók gyújtották a fel a Reichstagot.

A zsidók könyveiben az áll, hogy a nemzsidókat agyon kell ütni.

Minden SS-emberért, akit agyonütöttek, száz márkát kaptunk.

De ezt a pénzt pezsgőben és borban pucoltuk el.

Ellenben a szegény népnek szenvednie kellett.”

Megtörtént egy pénteki napon, hogy a zsidókat az udvarra vezényelték. Felgyűzverett SS-emberek gyors munkára unszolták, hogy tudniillik szedjük össze a heverő szalmát. Amikor lehajoltunk, akkor

nekünk estek és agyba-főbe vertek bennünket. A hátamon egy seprőnyelel törték széjjel. Ezután bevitték a kórházba, ahol nem figyelt senkisék bennünket és itt folytatódott a kínzás.

1933 október közepén volt ez és akkor már hidegek jártak. Le kellett vetkőzni meztelenre és ugrádoznunk kellett a bestiális emberek mulattatására. Én kétszer összeestem. Első alkalommal az ütéseket még felébredtettem, másodszor azonban

két bajonetszúrástól úgy megsérültem, hogy végül két társam bevitt a kórházba, ahol hosszú ideig kezeltek.

Plakátragasztók, utcaseprők, piaci ellenőrök stb., stb.

Aradon mindenkinek vizsgáznia kell, aki a várostól bármilyen formában fizetést kap

Arad, szeptember 21.

Szerdán Aradra is megérkezett a városi és megyei köztisztviselők nyelvvizsgáztatására vonatkozó miniszteri rendelet. A vizsga napját a jövő hét folyamára tűzi ki a rendelet, a pontosabb meghatározást viszont a prefektusra bizzák.

Ebben a pillanatban még nem lehet megállapítani, hogy a rendelet hány embert érint a megyéből. Minden jel arra mutat, hogy rengeteget, különösen ha úgy

magyarázzák, ahogy az aradi városházán. Az aradi városházán ugyanis megállapították, hogy a rendelet vonatkozik mindenkire, aki bármilyen formában valamely fizetéstől huz a várostól, tehát az utcaseprőkre, plakátragasztókra, piaci ellenőrökre és másfajta alkalmazottakra is.

Itt említjük meg, hogy Temes megyében a rendelet az eddigi megállapítás szerint hatszáz embert érint. A vizsga itt is a jövő hét folyamán „zajlik” le.

Másodszor sem hozott érdemi döntést az ítélőtábla a brassói unitárius templomépítés törvénytelen megakadályozása ügyében

A kiküldött táblai tanács három tagja közül ketten aláírták annak idején az építkezés betiltását kérő beadványt s így az érdekelttség esete forgott fenn

Lepadatu miniszter személyesen akar tárgyalni az egyházköztség vezetésével

Brassó, szeptember 21.

A brassói unitárius templomépítés erőszakos, törvénytelen betiltása annak idején az egész ország magyar közvéleményét döbbenetbe ejtette. A nem eléggé tájékozódott, helyesebben tudatosan félrevezetett minisztérium eléggé el nem ítélhető könnyelműséggel olyan lépésre ragadtatta magát, amely jogállamban megfogadhatatlan s ha már megtörtént, föltétlenül törvényes következményeket kell maga után vonnia.

A törvényes következmények természetesen nem maradtak el. Az unitárius egyház közgazgatási perrel támadta meg az építkezést betiltó miniszteri rendelkezést. A per beadásánál felmerült az a gondolat is, hogy az unitárius egyház bíróságküzdelést kérjen, hiszen a templomépítés ellen indított támadásban, amelynek következménye aztán a törvénytelen miniszteri intézkedés volt, a brassói tábla bírái közül haton ténylegesen résztvettek. Alaposabb megfontolás után azonban az egyház vezetői úgy döntöttek, hogy nem kérnek bíróságküzdelést, mert ezzel is tanubizonyságot kívánnak tenni az igazságszolgáltatás pártatlanságára vetett bizalmukról.

A brassói ítélőtábla már két ízben tárgyalta a benyújtott panaszt. Az első tárgyaláson érdemi határozathozatalra nem került sor, mert a várostól a szükséges iratok nem érkeztek be.

Legalább is ez volt az indoklás. A második tárgyalás, amely szerdára volt kitűzve, megint csak nem hozott érdemi határozatot. A kiküldött tanács három bírótágya közül ugyanis ketten annak idején aláírták az építkezés betiltását kérő beadványt. Ez a két bíró most érdekeltiségi bejelentést tett. Az ügyet más tanácshoz kell áttenni s így a döntést újra csak elhalasztották.

Az érdekelt unitáriusok és a brassói magyar-ság nem is venné különösebben zokon ezeket a formaságokat miatti ismételt elhalasztásokat, ha azt látnák, hogy az elkövetett súlyos jogszegrelem sürgős jóvátételére megnyugtató intézkedések történtek. A helyzet azonban az, hogy az egyház kára napról-napra nő, a városnál pedig olyan bonyodalmak keletkeztek az ügy körül, hogy a megindult egyezkedő tárgyalások nem biztatnak közeli eredménnyel. A város ugyanis arra az álláspontra helyezkedik, hogy ő nem felelős azért a törvénytelen ségért, amit miniszteri utasításra hajtott végre s a melynek elindítója tulajdonképpen az akkori időközi bizottsági elnök volt. Benne megvan a jóakarata arra, hogy telekcsere útján kárpótolja az unitárius egyházat, kártérítést azonban nem fizethet, mert nem ő okozta a kárt. Az unitárius egyházban is megvan a hajlandósága arra, hogy a béke kedvéért — mert hiszen arra a telekre, amelyen az építkezést megakadályozhatták, elvitathatatlan joga van — más megfelelő telket fogadjon el cserébe, az építkezés erőszakos félbeszakítása azonban már eddig is félmillió lejnyi kárt okozott s ennek a kárnak a megtérítéséhez ragaszkodnia kell, különben nem tudja megkezdni az építkezést az esetleg cserébe kapott új telken sem.

Egyes jogászok véleménye szerint a városi tanácsnak igaza van, amikor elzárkózik a kártérítés elől. A törvénytelen rendelkezést a minisztérium adta ki, a minisztériumnak kell tehát megtérítenie az okozott kárt is. Lepadatu kultuszminiszter mutatott is érdeklődést az ügy iránt, az a brassói „összeesküvés” azonban, amely szülője volt a botrányos intézkedésnek, még mindig munkában van s most is minden eszközt megragad, hogy a jóvátételt, helyesebben a békés meg egyezést meggátolja. Voltak olyanok, akik szándékos félrevezetéssel akadályozták, elvitathatatlan joga van — más megfelelő telket fogadjon el cserébe, az építkezés erőszakos félbeszakítása azonban már eddig is félmillió lejnyi kárt okozott s ennek a kárnak a megtérítéséhez ragaszkodnia kell, különben nem tudja megkezdni az építkezést az esetleg cserébe kapott új telken sem.

Egyes jogászok véleménye szerint a városi tanácsnak igaza van, amikor elzárkózik a kártérítés elől. A törvénytelen rendelkezést a minisztérium adta ki, a minisztériumnak kell tehát megtérítenie az okozott kárt is. Lepadatu kultuszminiszter mutatott is érdeklődést az ügy iránt, az a brassói „összeesküvés” azonban, amely szülője volt a botrányos intézkedésnek, még mindig munkában van s most is minden eszközt megragad, hogy a jóvátételt, helyesebben a békés meg egyezést meggátolja. Voltak olyanok, akik szándékos félrevezetéssel akadályozták, elvitathatatlan joga van — más megfelelő telket fogadjon el cserébe, az építkezés erőszakos félbeszakítása azonban már eddig is félmillió lejnyi kárt okozott s ennek a kárnak a megtérítéséhez ragaszkodnia kell, különben nem tudja megkezdni az építkezést az esetleg cserébe kapott új telken sem.

Izgalmas jelenetek a temesvári kommunista-pör csüörtörtöki tárgyalásán

A bíróság kihallgatta Wurmbrandt is, akit a többi vádlott besugónak tart

Temesvár, szeptember 21.

A temesvári nagy kommunista per csüörtörtök délelőtti tárgyalásán a bíróság Dudás József fővádlott kihallgatását folytatta. Tekintettel arra, hogy a vádlott szerint a vádlott reme csak kommunista, hanem irreverencia működést is kifejtett, Niculescu védőügyvéd a következő kérdést intézte Dudásához:

— Kívánja-e, hogy Erdélyt visszacsatolják Magyarországhoz?

Dudás kijelentette, hogy ő nem ezt kívánja. Ő meggyőződéses kommunista, tehát egyformán nem kedveli a polgári államokat, ő mindenütt autonóm szovjeteket óhajtat.

A további kihallgatás során Dudást szembeállították Wurmbrandt Richard vádlottal, akit a többi vádlott besugónak, sőt beugratónak tart, mert mindjárt a kezdet kezdetén, nagy igyekvéssel volt a rendőri nyomozás szolgálatára. Dudás és Wurmbrandt között heves szóváltás keletkezett, amelynek során Dudás beugratónak nevezte vádlott-társát, ez pedig magából kikeltlen kiáltozta: „Bűdös kommunista.” A veszekedésnek az elnök erőlyes fellépése vetett véget. Azután az ügyész egy kommunista kiáltványt olvas fel. Dudás kijelenti, hogy a kiáltványban foglaltakkal mindenben azonosítja magát.

Dudás kihallgatása után Karácsonyi Mária vádlottára kerül sor, de ez a kihallgatás nem hoz érdemességeket. A vádlott kijelenti, hogy semmi köze az egész ügyhöz. A vád adatai hamisak s ő csak azért írta alá a felvett jegyzőkönyveket, mert a sziguranácán durván bántalmazták. A következő vádlott Schön Márkus ugyanezt mondja. Igaz, hogy kommunista elveket vall, gyakorlatilag azonban nem vett részt a mozgalomban. A sziguranácán verték, a vizsgálati fogság idején pedig vasban tartották. Azt állítja, hogy Romániában nagy a munkanélküliség és a nyomor, ezt a kijelentését

lyozták meg például legutóbb azt, hogy az unitárius egyház és a Magyar Párt kiküldöttéi felvegyék a tárgyalást a Brassóban tartózkodó miniszterrel, noha a miniszter maga is jelezte, hogy rendezni kívánja már ezt a kínos kérdést.

Lepadatu miniszter a közeli napokban újra Brassóba jön, kimondottan azzal a céllal, hogy az unitárius egyház kiküldöttéivel tárgyalásokat kezdjen. Ezt a tárgyalást, remélhetőleg, nem sikerül majd elgáncsolni s a miniszternek alkalma lesz betekinteni ennek az igazán botrányos ügynek a sötét kulisszái mögé is. Akkor majd be fogja látni, hogy a kártérítési kötelezettség igazán a minisztériumot terheli, azt a minisztériumot, amely minden alaposabb vizsgálat nélkül beugrott ebbe a törvénytelen ségbe. Az aztán a minisztérium dolga, hogy a beugratók se kerüljék el a felelősségrevonást.

azonban az elnök visszautasítja. Az elnök szerint nincs olyan nagy nyomor és munkanélküliség. A kérdés fölött vita keletkezik az elnök és a vádlott között.

Azután Wurmbrandtra kerül a sor. Wurmbrandt kijelenti, hogy ő igenis kommunista volt, sokáig tartózkodott Oroszországban is s meggyőződött arról, hogy a kommunista elveket nem érvényesítik ott sem. Így aztán kiábrándult a mozgalomból. Idézi az Izvesztija című orosz hivatalos lap márciusi számát, amelyből vitathatatlanul kiderül, hogy az oroszországi gyárakban is bevezették azt az úgynevezett Bedo-rendszert, amely ellen az itteni munkások olyan elkeseredetten küzdenek. Néhány kijelentését a többi vádlott hangos kacagással fogadja, mire dühbe jön, szidni kezdi a Szovjetet s kijelenti, hogy igenis segítségére volt a rendőrségnek a nyomozásban. Egyébként pedig: „Az nevet, aki utoljára nevet.”

Wurmbrandt kihallgatásával az elnök a csüörtörtöki tárgyalási napot le is zárta.

Ujabb ékszerrablás történt Aradon

Arad, szeptember 21.

Schmiedt János aradi bankhivatalnok feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes behatolt a lakására, feltört a fahérmű szekrényt és elvitt egy kasszát, amelyben 80 ezer lej értékű ékszer volt. A károsult annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a tettes talán az a cselédleány, aki néhány nappal ezelőtt szegődött be hozzá, de aztán pár nap múlva el is tűnt. A rendőrség bevezette a nyomozást.

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük elsején lejár, a mai napon postautóval küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőket, szíveskedjenek ezen postautóval felhasználásával az előfizetést megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában — lapunk folyóiratilagos küldésében megszakítás álljon elő.

— IDŐJÁRÁSJEL- TÉS.

A budapesti időjárásutató intézet jelentése szerint élénk déli, majd délnyugati forduló légáramlás. Helyenként zivataros esők, főleg nyugaton süllyedő hőmérséklet.

— Márai Sándor ismét rendszeresen dolgozik a B. L.-nak. Jó néhány hónapja már, elmaradtak hasábjainkról Márai Sándor mindig kivételes érdekességi és szépségű írásai. „Egy polgár vallomása” címen írt meleg visszaemlékezései a háború előtti idők családiasságának az életéről jelentek meg legutóbb lapunkban, mielőtt könyvalakban kiadásra kerültek volna. A békebeli magyar vidéki város társadalmi keresztmetszetét még senki sem adta olyan hangsúlyosan, olyan beható megfigyelőképességgel és megértő, könnyed gunnyal, mint Márai, aki most újra besorakozik a B. L. válogatott írógárdájába. Holnap, vasárnap számunktól kezdve olvasóink ismét rendszeresen, minden vasárnap mellettkünkben élvezhetik Márai Sándornak, a jelenkori magyar irodalom e legtehetségesebb, legmélyebb és legfinomabb analitikus írójának a nagyszerű cikkeket, amelyek mindegyike valószínűs gyönyörű, és a csillogó elbeszélő- és íráskészség. Márai — ez már közhelyszerű megállapítás — egyedülálló genre-t, válfajt képvisel a mai magyar irodalomban s minden írása egyéni, sajátos, utánozhatatlan színt és ízt. Zsolt Béla más jellegű írásai mellett mostantól fogva ismét ragyogó Márai-cikkek is színeznék fogják lapunk vasárnapi mellékletét s fogják emelni eddig is kiemelkedő színvonalát. — Ezekben a napokban kezdjük meg az új Tamási-regénynek, az „Ábel Amerikában”-nak a folytatásos közlését is lapunk hasábjain, mégpedig — mint eddig is — elsőnek a kötet könyvalakban való megjelenése előtt. Mindezekből fokozottabban meggyőződhetnek olvasóink arról, hogy nem kímélünk áldozatot annak érdekében, hogy a B. L. az Erdélyi kisebbségi magyarságnak ne csak legelevenebb, legbátrabb és legodaadóbb, hanem egyben legszínesebb, legváltozatosabb és legváltozatosabb lapja legyen s mintegy gyújtópontja is a kisebbségi és haladó magyar szellemiségnek.

— Sepsiszentgyörgyi hírek. Tudósítónk jelenti: Váncsa János 37 éves sepsiszentgyörgyi lakos ma délután egy pohár tej helyett tévéből egy pohár marólgut ivott meg s az erős oldattól azonnal elvesztette eszméletét. Hozzáátartozói, akik hűgésére lettek figyelmesek, azonnal beszállították a sepsiszentgyörgyi kórházba, ahol az idejében alkalmazott orvosi beavatkozások által sikerült a véletlen szerencsétlenség áldozatát megmenteni. — Néhány nappal ezelőtt a háromszékmezei Zabola községben kigyulladt Szakács Mihály ottani gazdálkodó teljesen használhatatlan állapotban levő csúre és porig leégett. Tekintettel arra, hogy a rozoga csúir 12 ezer lejt volt bebiztosítva, a csendőrség azon a nyomon indult el, hogy vajon nem-e öngyújtogatásról van szó. Az őrizetbe vett Szakács Mihály eleinte váltig tagadott, később azonban, a bizonyítékok súlya alatt beismerte, hogy valóban ő gyújtotta fel csúreit, hogy a biztosítási összeggel kifizesse adósságait. — Lunguj Ferenc oltszemlakos a déli harangozás után besurrott az ottani református templomba, feltörte a közadakozásra kitett perselyt és annak egész tartalmát magával vitte. Vesztere azonban a lopást hamar felfedezték s a csendőrség kinyomozva a tolvajt, letartóztatta és átadta a sepsiszentgyörgyi ügyészségnek. — Komolli községben az elmúlt éjszaka feltörték Kiss Ferenc kereskedő üzletének ajtaját s onnan nagyobb pénz-

összeget, valamint dohány és egyéb árucikkeket loptak el. A csendőrség rövidesen kinyomozta a tettest Bajkó Márton ugyancsak komolli lakos személyében, akinél a lopott dolgok nagy részét meg is találták. Az eljárás megindult. — A vármegye különböző részein veszedelmes tifuszbajrány ütötte fel a fejét, amely egyre jobban terjed és már több községből jelentettek be tifuszos megbetegedéseket. A vármegyei egészségügyi hivatal a legmesszebbmenő óvintézkedéseket fogaratosította a veszedelmes járvány továbbterjedésének megállítására. — Torja község folyó hó 30-án készül a nagy áldozatok árán most felépített kulturházának a felszentelésére. A nagyszabású ünnepségre a megye több vezető férfiát is meghívták.

— Kiírták a községi választásokat Szamosmegyében. Désről jelentik: Szamosmegye időközi bizottsága október hetedikére kiírta a községi választásokat. A pártok már is megkezdették az előkészületeket, úgyhogy a választás hatalmas küzdelem után fog eldőlni a két régi ellenfél, a liberális és nemzeti-parsztpárt között.

★ A Székely Nemzeti Múzeum igazgatósága Sepsiszentgyörgyön folyó hó 29-én, szombaton délután 4 órakor a múzeum irodájában nyilvános szóbeli árverésen bérbeadja a múzeum tulajdonát képező jégvermet. Árverési feltételek megtekinthetők ugyanott.

En csak most hallottam az afrikai méhek történetét. Lehet, hogy régi mese, de nekem mégis megér egy tintaceppet.

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy afrikai farmer. Német volt-e vagy holland, bizony én már nem tudom, de ez nem is fontos. Nyugat-Afrika partjain telepedett le, talán még a múlt században, a többi európai telepeseikkel. Azt mondják, ez a világ legdusabb tája. A legzöldebb erdők, a legszagosabb mezők, kacagó patakok mindenütt, örökös madárdal, örökös tavasz. A telet, meg az őszt hirtől ismerik.

Már mindenféle európai háziállatot tenyésztettek ott a farmerek, baromfit, kecskét, juhok, szarvasmarhát, — egyszer csak ennek a farmernek eszébe jutott, hogy méhészetet is lehetne berendezni a Gambia folyó völgyében. Hozatott hát néhány kassal európai méheket, mert ott persze csak vadméhek voltak.

Az ötlet kitűnően bevált. Az első évben rekordtermés mutatkozott, ami nem is csoda, hiszen ott szakadatlanul virulnak és illatoznak a virágok.

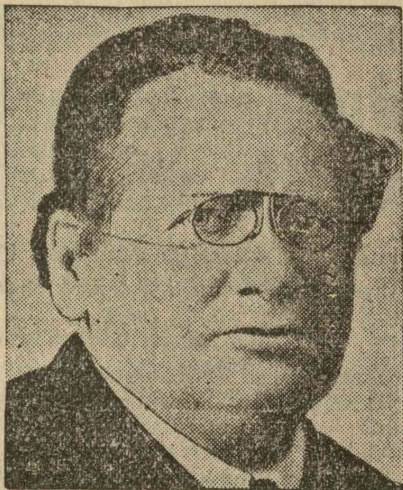
A második évben azonban kellemetlen meglepetés érte a barátunkat. Egy csepp amennyi, annyi méz sem termelt.

A méhek tudniillik rájöttek, hogy az örök tavasz zónájába kerültek és teljesen felesleges, hogy verejtékezve és kis szárnyaikkal libegve télirevalót gyűjtsenek.

Összedugták a fejüket és azt mondták:

— Züm... züm... dolgozzunk, amikor nem muszáj? Egy frászt! — (i)

LITVINOV

Hírek szerint a Népszövetség januári ülésén Litvinov, a Szovjet külügyi népbiztos elnököl.

★ Weisz Ilona zongoraművész nő külföldi tanulmányutjáról visszaérkezett, tanításait október 1-én megkezdte. Otthon található naponta délelőtt 11—12, délután 3—5 óráig, Kapu-utca 34. szám alatt.

— Szamosmegyei hírek. Dési tudósítónk írja: Dr. Olcay prefektus az utóbbi időben felülvizsgáló körutakat tart a megye területén. Batin községben a prefektus az állami iskola épületét ugyiszólva teljesen használhatatlan állapotban találta. Azonnal kiutalt hatezer lejt, hogy az iskolát valamennyire is szedjék rendbe. — Gorbán viszont a járási lakosok számára panasznapot tartott a megyefőnök. — A megyei utak javítása jelenleg is folyamatban van. A kimutatások szerint az időközi bizottság ezekre a javító munkálatokra már eddig több mint kétfélmillió lejt költött. — A gimnáziumban befejeződtek a kisebbségi köztisztviselők vizsgái. Mint jelentettük, a múlt héten a dési hivatalnokok, míg e héten a megye területén szétszórtan élő állami tisztviselők, jegyzők, segédjegyzők stb. állottak vizsgára. — A dési gyalogezrednek néhány katonája koleragyanus tünetek között meghalt. A szorgos vizsgálat most megállapította, hogy nincs szó koléráról, a szerencsétlen katonák húsmérgezés következtében haltak el.

Halló! Brassó!

Megkezdődik a

Capitol főszezonja

Világfilmek nagy sorozata!

Szombaton, e hó 26-án az első kimagasló filmesemény

BUS-FEKETE LÁSZLÓ:

A méltóságos asszony trafikja

8 sztár remek filmje

Nagy Kató, Hansi Niese, Dagny Servaes, Willi Fritsch, Adele Sandrock, Lizzi Holzschuh, Hans Moser, Gustav Waldau. Reinhold Schünzel, a világhírű rendező zseniális rendezése.

A film győzelme a színpad fölött.

Pótműsor:

Paramount jurnál és 2 felv. színes Sylli Symfonies

Helyárak: Páholy 35. Stal I. 30. Stal II. 20 és Stal III. 15 lej. Matinéa: Páholy és Stal I. 15. Stal II.—III. 10 lej

Matiné szombaton „Kémmők” Karl Ludvig Diehl, Paul Hörbiger

ABLAK

le jelentéseit a zseniális módon elkövetett újabb meg újabb gaztettekről, magáról a gonosztevéőről azonban hónapok megfeszített munkájával sem sikerül kinyomozni semmi közelebbit. Mindenki tudja, milyen kegyetlen halált jelent a foglyokra, ha a „Suttogó” nem kapja meg érték a követelt váltságdíjat, a vagy ha a hozzátartozók a rendőrséghez folyamodnak védelemért.

„Még szerencse, hogy a Suttogó csak gazdagok közül válogatja ki áldozatait!” vigasztalja egymást az a fiatal szerelmespár, aki a szegénysége miatt nem bír összeházasodni. És még aznap éjszaka eltűnik a bájos szőke Joyce is, völgyénye pedig, kényszerű büntetésévé lenni a Suttogónak.

Izgalmas hajszát következik, melynek lélegzetfójtó levegőjében mind megragadóbb színekkel bontakozik ki két egymást szerető és egymást a saját élete árán is megmenteni akaró fiatal szívnek nagyszerű küzdelme. A Suttogó láthatatlan alakja újra meg újra kíslik a kezükből míg végül is egy háborzongatóan kockázatos éjszakai kaland az igazság javára dönti el a versenyt.

— Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtága és a rekeszizom gyakori feltolódása, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűvíz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyújt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a Ferenc József víz alhasi megbetegedések eseteiben — tüdőplátt, vérbő egyéneknek is — gyorsan, biztosan és mindig enyhén hat.

— NINCS TÖBBÉ MOLETT HÖLGY A haladás és fejlődés útját éppugy halál és vér jelzi, akár a történelmet. A tudományok éppen úgy meg vannak a vértanui, mint a nagy politikai eszméknek s betegség és halál jelzik a nő divat nagy állomásait. A soványító kura is rengeteg áldozatot szedett, amíg eljutott odáig, hogy megbukott és kiűszült, hogy ötven éves, kilencven kiló menyecskéket hasznaltalan eszik kilószámra a citromot és hiába isszák liter-számra az ugoralevet, ha le is fogynak néhány dekát, attól még nem soványodnak vissza darúzsdereku, lenge bakfi-sokká és hiába csapnak a fejükre pajzán soáji sapkát, hasznaltalanul gyöngöknek, selypileknek hozzá, még ez a kisleányos pöszeség sem teszi karcsunak és piruló fruskákká őket. Mint aztán most Londonból jelentik, ha nem is sikerült fölfedezni az eredményes soványítás titkát, legalább fölfedezték a soványosság illúzióját. Londonban most zajlott le a divatkiállítás. Bemutatták azokat az új szöveteket, amelyek a molett, sőt nyugodtan kövérnek mondható termetet is karcsunak mutatják. A kelmék be haloány, elmosó mintákat szőttek, amelyek lent összefutnak és a karcsú körvonalak illúzióját kélik. Nincs tehát többé kövérkés, gömbölyű és tagbaszakadt nő, viszont a világ ezuttal dagadott egy gyönyörű illúzióval. Römeóék előre, ha nincs igazi karcsúság, megteszi az illúzió is.

★ Utmutató a kettős könyvvitel gyors és könnyű elsajátítására. Összeállították Neulander Ottó és Maroevic Iván. Ára 30 lej. Posta-szétküldéssel 35 lej. Csak a pénz előzetes be- küldése mellett küldi a Brassói Lapok könyv- osztálya.

K Ö Z G A Z D A S Á G

Hatalmas idegenforgalmat hozott a dési mezőgazdasági és gyümölcskiállítás

Dés, szeptember 21.
Néhány napja a megyeszékhely, Dés, meglehetősen nagy idegenforgalomnak örvend. A vármegyeháza dísztermében megnyílt „mezőgazdasági és gyümölcs”-hét messzi vidékekről csábítja ide az érdeklődők százait. A politika már meglehetősen una' mas eseményeitől — pil'anatra teljesen a falvak élete, a mezőgazdaság felé irányult a figyelem. A nagykiterjedésű, de koldusszegény Szamosmegye gazdasági ereje ma is szépet bir produkálni. A kiállítás mezőgazdasági- és gyümölcsmintái mindezt fényesen igazolják.

Izléses, sőt művészi elrendezésben vannak csoportosítva a kiállított termékek. Érdeklődéssel kíséri a látogató közönség például a kackói Hatfaludi mintauradalmi kiállítás részét. Szőlő, alma, dió, mind hatalmas, gyönyörű példányok! Dr. Oltean megyefőnök szőlője mintái is feltűnően keltenek. Sorban következnek Gágonán, Borbul, Doday Lóránd és az a'páretí Vajda-birtok termékei. Füstös Dániel kisgazda is bemutatta fajaiba s egyéb gyümölcsseit. A Ferenczi-féle s egész Erdélyben ismert „kékési csemege-sajt”, a mely a megye igaz büszkesége. A dési háziipari iskola művészi értékű szőttek és szőnyeg anyaggal szerepelt. Váradi Szigyártó vaskereskedők mezőgazdasági edényeket és gépeket állítottak ki. Külön érdekességei a kiállításnak Simon B. festőművész vásznai, amelyek falusi tájakat s embereket ábrázolva hangulatosan illeszkedtek a gondosan elrendezett és beosztott kiállítás anyagához. A zsűri számos arany, ezüst és bronz érmet osztott ki a felvonult birtokosok és gazdálkodók között.

Aranyérmet nyert a kirakatversenyen a Vargha Testvérek fűszerüzlet, Szigethi fűszer- és vegyeskereskedő, ezüst érmet özvegy Müller né kirakata, a Stösszel-bodega viszont bronz-érmet kapott. A kirakatversenyt, illetve a kirakatokat esténként hatalmas tömeg szemlélte meg, ami a csöndes és kihalt városka arcát egyszerre kedvezően megváltoztatta. Emberek járkáltak a máskor csöndes utcában. — Napközben pedig a vármegyeháza dísztermét épik el változatlanul hatalmas érdeklődő tömegek.

Közgazdasági Hírek

Új szeszipari alapítás Kolozsváron. Egy-millió lejes alaptőkével „Cota” cég elnevezés alatt Kolozsváron részvénytársaság alakult, amely szeszgyárak üzembehelyezésével, termelési kvóták megvételével — értékesítésével kíván foglalkozni.

A bukaresti „ARLY” harisnyagyár, mely a Golden-örökösök tulajdona, üzemét ismét nagyobbitja. Erre a célra a vállalat több modern kötszövőgépet rendelt külföldről.

A Temesvári Gyapjuipar kibővítette ártató üzemét. Modern gépeket hozott be, amelyek segítségével a legkomplikáltabb női cikkek is elő tudja állítani. Első ilyen készítményét, a gyapjuduftint már ki is hozta a Gyapjuipar, amely ezt a cikket ma egyedül gyártja az országban.

Megszakadt a légijárat Bukarest és Kolozsvár között. Megírtuk, hogy a Prága-Kolozsvár-Bukarest közötti légijárat koncessziója augusztus 31-én lejárt és úgy volt, hogy ezt a forgalmat szeptember elsejétől román járat fogja lebonyolítani. Ez a terv azonban nem valósult meg és így Kolozsvár és Bukarest között most nincsen repülőjárat. Hír szerint 1935. március elsején megint a csehek kapják vissza a koncessziót.

Érdekes per a bukaresti bankvilágban. A bukaresti pénzpiacra általános feltűnést keltett, hogy a Banca Chrisovelonii foglaltat vezetett Petrő O. Vassalopol, a bank volt vezérigazgatója ellen, aki jelenleg a Banca Cereali tiltornak az élén áll. A foglalás 469.000 lejes követelés behajtására történt.

A temesvári Knopf-textilgyár női gyapjuszövetek, valamint selymmel kombinált más gyapju- és pamutárak szállítására megkapta az iparpártolási törvényben előírt vasúti kedvezményt.

A kisgyárak konkurrenciája leszorította az árakat és visszahozta a hitelüzleteket a posztóárakban

A detailistáknál még nem indult meg a szezon

Bukarest, szeptember 21.

A textilpiacra a gyárak már majdnem befejezték a téli áru eladását, de a detailistáknál az üzlet nem indult meg a meleg időjárás miatt. Az iskolák megnyitása hozott ugyan átmeneti forgalmat a kiskereskedőknek, de a tulajdonképpeni szezon náluk még nem indult meg. A külföldről visszatérő angrosszisták és konfekciósok körében egyébként élénk megelégedést keltett, hogy a Párisban és Bécsben látott anyagokat itthon is megtalálták ugyan szín, mint minőség tekintetében, vagysis a belföldi termelés ezuttal is eltalálta az új divatot, amikor legyártotta a téli árukat.

A posztóárakban egyre jobban érezhető a kisebb rezselvel dolgozó üzemek versenye, amelynek következtében a vezetőgyárak a felfűzötteknél 8—10 százalékkal lementek az árakból.

Ezen a téren különösen nyomja a piacot a csernovici Postavaria Română, amely szövet-

szkeinek kihasználása és a rezsilóköltség árnövekedése érdekében rendkívül nagy mennyiségű árut gyártott és dobott piacra olcsó árakon. A példát követte néhány erdélyi gyár, mint Gündisch et Simonis, Gromen et Herbert, W. Teilmann és mások. A tulkinát és a kétoldali árleszállítás megzavarta a kereskedőket, akik meglátsították a vásárlásokat, mert arra számítottak, hogy a nagy gyárak árleszállítása után a kisebbek kénytelenek lesznek megint lejjebb menni az árakkal, ha többtermelésüket el akarják helyezni.

Hasonló a helyzet női szövetekben is, ahol sok selyemgyár tért át gyapjucikkek előállítására és erre a szezonra már jelentős kvantumokkal jött a piacra. Így például a bukaresti „Beka” szövőde ma 100 szövőszékkel dolgozik már, a bacui Isvoranu-gyár pedig ebben az évben sorozatos üzem bővítéssel berendezkedett, majdnem minden gyapjucikk előállítására. Ennek a tulkinálatnak a következménye az, hogy

a nyersanyag megdrágulása, valamint a behozatal és a devizaellátás körüli nehézségek ellenére a készárak egy részénél az árak alacsonyabbak, mint tavaly.

Ezért azután, ha a gyárak az idén nagyobb mennyiséget adtak is el, mégis kevesebbet kaptak érte.

Körülbelül hasonló a helyzet a pamutáraknál is, ahol szintén nagy a versengés a gyárak között. Miután sok az áru, a vevők csak hitelbe akarnak vásárolni és a legtöbb eladás 60—90 napra történik váltó ellenében, különösen ha a kliens a megrendelés egy részét készpénzzel fizeti. Ezzel szemben

a kötött-szövőtárak piacán és harisnya-áruban a gyárak tartózkodók és nem versenyeznek egymással.

Érdekes, hogy a trikotázs-árugyárak nem dolgoznak váltóval és inkább nyílt számlára adnak el legkésőbb 30 napon belüli fedezés mellett.

Amerikából vásárol ócskavasat a romániai nehézipar

A belföldi készletek értékesítési lehetőség nélkül ferveznek a raktárakban

Bukarest, szeptember 21.

A belföldi vasipar ebben az évben rendkívül erősen volt és van foglalkoztatva. Ennek következtében a nyersvas és ócskavas-fogyasztás is meghaladja a tavalyit. Tekintettel arra, hogy a hajótér olcsósága miatt a vízi utakhoz közelebbi üzemeknek inkább kilieferedik a külföldi nyersvas használata, mintha szükségletüket a bányai vasbányáktól és állami üzemektől szereznék be, újabban Franciaország és Jugoszlávia igen jelentős mennyiségű nyersvasat exportál Romániába.

A nyersvason kívül azonban a belföldi vasipar rengeteg ócskavasat is feldolgoz. Miután a belföldi készletek összegyűjtése költséges lenne és felfelné az árakat, a feldolgozó ipar újabban inkább külföldről szerzi be ezt a nyersanyagát. Így például a Resica ebben az évben Törökországban, Bulgáriában és Egyiptomban vásárolt igen nagy tételekben ócskavasat, azonkívül kiküldötte egyik mérnökét Amerikába is az ottani piac és beszerzési lehetőségek tanulmányozására. A hajón való szállítás ma olyan olcsó, hogy Amerika versenyezni tud árakban bármely más országgal. Az első amerikai ócskavas-szállítmányok már meg is érkeztek az országba.

Hír szerint azonban az ócskavaskereskedők intervencióra készülnek a kormánynál és rá akarnak mutatni arra, hogy a vaskartell szándékosan importál külföldről ócskavasat, mikor belföldön is nagyon sok áru van, mert ezzel a politikával továbbra is kezében tudja tartani a piacot és minimálisan leszorítani az árakat.

Az egyik kompenzációs alakulat bérbe akarja venni Románia egész külkereskedelmét

Döntő harc indult meg a kompenzációs keretengedélyek további megtartása érdekében — Mi történik Teodorescu miniszter lemondása körül?

Bukarest, szeptember 21.

Hónapok óta folyik a vita és a harc a kompenzációs rendszer megszüntetése mellett és ellen egy a sajtóban, mint a különböző gazdasági érdekképviseletek összefüvetelén, a kormánynál és a Banca Națională. A gyárosok túlnyomó része ellene, a gabonakereskedők és egyéb exportőrök mellette, aszerint, hogy kinek mi az érdeke. Közben maguk a kompenzációs irodák szakadatlanul intervencióznak a mai rendszer fentartása mellett és az egyik legjelentősebb ilyen alakulat, amely sokat szerepel mostanában a sajtó-támadások és defenzívák pergőtűzében, hír szerint újabb egymillió lejes kompenzációs keretet kért a kormánytól.

Teodorescu iparügyi miniszter lemondása is — a liberális párt belső ellentétén kívül — elsősorban a kompenzációs, illetve kontingentálási rendszer eredménytelenségének a következménye. A kiszivárgott hírek szerint a miniszter azért mondott le már többször, mert úgy találta, hogy közvetlen alantalan és az egész hivatali apparátus tervszerűen megakadályozza az ő saját elképzeléseinek megvalósítását, sőt — amint Tătaru miniszternek felpanaszolta, a minisztertanács

által már elfogadott javaslatának megvalósítását is szabotálják. Ezek a javaslatok a külkereskedelem aktuális problémáira vonatkoznak, elsősorban pedig az új kompenzációs rendszerre, amelyet október elsején kellene életbe léptetni. De amint a multban is a bejelentett kontingentálási reformintézkedéseket csak többet késéssel léptették életbe a miniszterium és a kormány belső egyenetlenségei miatt, minden kilátás meg van arra, hogy ugyanaz fog megismétlődni a kompenzációs rezsim módosításával is.

A régóta vajdó kormányát szervezés a leggyöbe van, de alkalmas pillanat még nem érkezett el eddig, illetve Victor Slăvescu hazatérése után fog csak bekövetkezni. Ha a pénzügyminiszter eredményt hoz haza Párisból, amellyel a hatalomra kerülő ifjú-liberális csoport a változást megindokolhatja és a közvélemény hangulatát maga felé fordíthatja, akkor Teodorescu miniszter hivatalosan cáfolta, de annak ellenére fennálló lemondása hivatalosan is befejezett tényé válik. Addig azonban a kormánynak érdeke, hogy a belső válság ne robbanjon ki idő előtt és ezért Teodorescu minisztert minden eszközzel igyekeztek rábeszélni, hogy tartsa függőben a lemon-

dását. Ezért halasztották el öt nappal az ipari kiállítás megnyitását is, mert addig a kormány tudni fogja, hogy Slăvescu mivel jön haza. Teodorescu, aki ragaszkodott elhatározásához, csak azzal sikerült visszatartani, hogy neki kell a kiállítást megnyitnia, miután az egész terv az ő kezdeményezésével indult. Mihielyt azonban a kellő pillanat bekövetkezik, Teodorescu elejtik a fiatal liberálisok. És éppen a kompenzációs kérdés lesz az, amely ismét kiprovokálja a miniszter végleges visszalépését. Tudvalevő ugyanis, hogy Teodorescu miniszter részletes előterjesztést dolgozott ki az egész kérdés új megoldásáról. Hír szerint azonban a legfőbb gazdasági bizottság döntő ülésére a kormány elé kerül egy ellenjavaslat is, amelyet maga a miniszterium dolgozott ki. Ha a kormány helyzete úgy fogja kívánni, hogy Teodorescu még maradjon, akkor az ő tervezetét fogják elfogadni — elvben (a gyakorlati keresztülvite) amugyis a miniszterium adminisztratív apparátusán mulik), ellenkező esetben a gazdasági tanács a másik tervezet mellett fog állást foglalni és akkor Teodorescu véglegesen levonja a konzekvenciákat.

Akárhogy is fog is előlőni azonban a kereskedelemügyi és ipari tárca sorsa, minden jól arra mutat, hogy a különböző érdekeltek közül mégis a kompenzációs irodák fognak győztesen kikerülni a küzdelemből. Erre vall az a feltűnésteltő hír, hogy a Banca Românească finanszírozása mellett és a brassói Scherg-gyár vezetése alatt már régebben működő importőr-blokk rövidesen kibővíti a buhusi posztógyárral, az Ausschnitt-koncernnel és más vezető nagyipari cégekkel, amelyek eddig a Banca de Creditel dolgozó kompenzációs alakulat keretében tartoztak. Mihielyt ez a kibővítés megtörténik és a szóbanforgó kompenzációs iroda megkapja az újabb egymillió lejes keretengedélyt, szó van arról, hogy az importőrök blokkja ajánlatot fog tenni a Banca Naționalănak az egész román külkereskedelem koncesszióba vételére, aminek ellenében kötelezi magát arra, hogy teljesen fedezze az állami tartozások fizetésére szükséges devizamennyiségeket.

Bányai Ernő.

Áru- és pénzpiac

Terménypiac

Szatmár, szeptember 21.

Btza 430—440, zab 230—240, rozs 300, régi tengeri 300, új 270, napraforgó-mag 230—240 lej mázsánként, míg a lóheremag 35—37 lej kilógrammonként.

Állatpiac

Szatmár, szeptember 21.

Gyenge felhajtás mellett a mészárosok is alig fedezhették szükségleteiket. A vágómarha ára 5—6 lej prima sertés élősúlyban 17—18 lej kilógrammonként.

Gyimesvölgye

A „Gyimesi vadvirág” színhelye nem is olyan régen megelégedett emberek boldog tanyája volt. Magyar világban határszél, ahol óriási összegeket kerestek. Kiapadhatatlannak látszó őserdői tövében egymásután emelkedtek a nagy fakitermelő cégek hatalmas gyárkéményei.

Munkától visszhangzott a völgy. Kérges tenyerek kemény munkája után megélhetést jelentő jövedelem ütötte a gyimesi munkás kezét.

Vadírásban, mintha egyszerre minden előfát ki akartak volna pusztítani, dolgoztak a gyárak. Csuszott a fa a hegyekről s helyette nem nőtt más. Senki sem gondolt a tejjel-mézzel folyó Kanaán közepén a szomorú, bőjtös napokra. Ki törődött azzal: mi lesz, ha a fa elfogy?

És a kiapadhatatlannak látszó életfenntartó elem: a fa, fehér hollóvá kezdett válni.

A hajdan emberi jókedvtől, dalolástól visszhangzó hegyek egyre több kétségbeesett sóhajttal vertek vissza.

A büszkén égne meredő gyárkémények a válság viharfergetegében összedültek.

Vigasztalás: másképpen is megtörtént volna eddig, hisz nincs fa a hegyeken.

Az újabb fakonjunktura közepén teljes üzemmel dolgoznak a válságból megtépázva kimenekült kisebb üzemek. Dolgoznak, de meddig? E kérdésre szomorú valóságot tapasztal a nyitott szemmel bandukoló ember.

Nem sokáig dolgoznak, mert nem lesz mit kitermelni.

Körös-körül, meddig a szem ellát, kopárok a hegyek. Gyatra kaszálók és legelők szomorkodnak a hajdan sudár fenyők koszorúza bérceken. S az alig néhány ujnyi termőföldet lassan, de annál kitartóbban mossa, sodorja a mélybe, semmittermő sziklakat hagyva maga után a hegyi, erdőttermő talaj legnagyobb ellensége: a víz.

Hajdan nagy körültekintéssel előírt üzemtervek céltudatos fásítást írtak elő a területekre. A világháború vad fergetegében nyomtalanul kallódtak el a szép tervek. Újabb már semmi sem valósult meg belőlük. Rövid-ésszel azt gondolták: legelőből is megél a csángó. Most tapasztalják, hogy nem.

A silánytermő hegyek nem tudják eltartani a völgy egyre szaporodó lakosságát.

Fa kell az élethez. Fa, ami hiányzik és senkinek nem jut eszébe pótolni.

A hatalmas völgy 12 ezer lakosa rövidesen kétségbeesett nyomorba kerül. A határszél ellilant. Az ország közepén csempésmódra nem lehet élni. A fűrészgyárak anyag hiányában lepiptenek. Honnan szerzi meg a csángó a megélhetéséhez feltétlenül szükséges kukoricát?

Erre feleljenek azok az erdőgazdászok, akik hosszú évek alatt bűnös könnyelműséggel elhanyagolták a mindennél szükségesebb fásítást?

Gyimesvölgyi vegyes felvágott

1.

NINCS POSTA, NINCS ÉLET

Nincs az országnak még egy olyan elhanyagolt helye, mint Hidegség. Pedig valamikor sok ember élt a völgy felső-szájában fekvő barackosi fűrészből. A jövőben is élni fog, hisz a hat gatteres fűrész most javítják. Készítik a téli szeszorra. Újból embereknek akarnak kenyeret adni. Hétszámra nem képesek postához jutni az emberek. A lapelőfizetők saját zsebükre fogadott emberrel hordatják ki újságikat, mert a posta a szabályszerűen lerótt illeték ellenében nem hajlandó ezt elvégezni. Most az utjukat is teljesen elmosta az árvíz. Eppen a Gyimesbükkhöz tartozó részen. Jelenleg az a helyzet, hogy

meg sem lehet közelíteni a népes völgyet.

Illo tisztelettel kérdezzük az összes érdekelt hatóságokat: örök kárhozatra el akarja zárni a világtól ezt a fejlődésben levő völgyet? Nem gondolják, hogy ott is emberek élnek? Vagy nem hiszik? Menjenek és nézzék meg! És ha meggyőződtek róla, gondoskodjanak róluk, mert

az adóvégrehajtók rossz úton is megta-

lálják őket.

Ha behajtás alkalmával jók, gondoskodjanak másképpen is róluk.

2.

HOGYAN LESZ 8—10 EZERBŐL EGYEZER?

Szinte hihetetlen, de így van. Mindenki meggyőződhet róla, hogy a Gyimesvölgyén a hajdan 8—10 ezer lejt kereső fásztisztviselők ma 1000—1200 lejtekből tengetik magukat. Elképzelhető az az élet. Pár-názott székek hatalmas urai nem tudják ezt elhinni. Pedig illenék meggyőződni róla. Tudomást szerezni, hogy milyen sorba kerültek képzett emberek, akik 10—12 éven át güröttek jövőjükért az iskolapadokban. Sok mindent másképpen intéznének akkor.

3.

GYIMESFELSŐLOK

Gyimesfelsőlok a völgy nyomorkoszo-ruja. Egy község, mely régebben fából élt, ami ma hiányzik.

Utolsó fűrészgyára egy évvel ezelőtt le-állott.

Nem azért, mintha nem kellene az anyag. Nincs amit vágnia. A község közel három-ezer lakosa kétségbeesetten lesi a holnapot: miből teremti elő az élethez feltétlenül szükséges kukoricát? Termőföld nincs. Hogy mi lesz a Gyimesfelsőlokiakkal, azt ők maguk megállapítani nem tudják. Sor-sukkal meg nem törődik senki. Elfelejtett virék sorsukra hagyott lakói ők.

4.

KÖZMUNKA

Végre köz munkát is lát az ember Gyimesen.

Az állampasutak harminc év után, első-izben cserélik a sineket.

A kopott, rozoga vonalat új köntösbe öltöztetik. Négy száz főnyi munkástábor huz sovány keresetet a vasut régen esedékes sinescseréje nyomán. Csángók, más vidékről érkezett éhes magyarok is kapnak kenyeret a munka nyomán de csak akkor, ha nincs elég többségi munkás. Jelen esetben nehéz és gyors munkáról van szó. Feltűnően sok a kisebbségi. A sinescserére néhány héten belül befejeződik. Hogy azután mi lesz a munka nyomán valahogy tengődő táborral — ki törődik az-zal?

A nemzetiségi és felekezeti béke halhatatlan példája egy koporsó mellett

Szinte hihetetlen a mostani gyűlölködő világban. Hihetetlen, de mégis élő példa. Köztudomás szerint a szegénység, a nyomorúság összehozza, vagy jobban szét-szórja az embereket. Gyimesen összehozta.

A vadregényes, de napról-napra kétségbeesetten szegényedő völgy lakossága példát adott a nemzeti és felekezeti békéről. Itt mindig nagy megértésben éltek együtt csángó-magyarok, románok, németek, katolikusok, görög katolikusok, reformátusok és zsidók. A völgy kereskedelmi szelleme hozta magával a szükség-szerű békét. Örök idő óta keservesen kellett küzdeni a kenyérért s ilyenkor nem érnek rá politikálni, egymás ellen uszítani az emberek.

Hogy nem tették, annak megható példaképe volt az a felejtethető cselekedet, ahogy a református valásu magyar Posta

Sándor gyógyszerész ravatala mellett fel-szárakozott Gyimes egész lakossága.

A református magyar ember temetésén minden épkézláb, számításba jövő ember, fajra, vallásra való tekintet nélkül részt vett.

A földi maradványokat a református esperes túlvilági nyugalmat könyörgő beszéde után a község görög katolikus, római katolikus papjai és kántorai vit-ték a gyászkocsra, majd onnan a sír széléig.

Hol lát az ember ehhez hasonló példát? Hol hirdetnek a föld kerekén ilyen megértést? Gyimesen nem hirdetik, hanem csinálják és bárki mit mond és bármit hirdet a jövő egyre kétségbeesőbb szele: lesz még béke és megértés. Kell legyen, ha ilyen emberiesen tudnak gondolkozni és cselekedni.

Gyimes népevel senki sem törődik

Elszomorító látvány, ahogy a gyimesi csángók küzdenek ősi magyar kultúrájukért. Körömszakadtáig ügyekeznek védeni azt. Sajnos, igen kevés eredménnyel. Az adott körülmények között gyors beolvadás veszedelme fenyegeti.

A hosszú völgynek egyetlen felekezeti iskolája van Gyimesközépleken s az is gyengén működik.

A csángó csemetéket románnyelvit állami iskolába kényszeríti a törvény. Hét állami iskolában ügyekeznek minél jobban eltávolítani a csángó csemetéket lelkét ősi nyelvüktől és szokásaiktól.

S az egymást érő támadásokkal szemben teljesen védtelenül áll a csángó. — Magyarpartit tagozatoknak se hire, se hamva. Nem emlékszik a lakosság, mikor járt a völgyben magyar képviselő. Még választási korteszbeszédet sem hangzanak el. Egyesek tudják közülök, hogy Csikszeredán egy ingyenes tanácsadó iroda működik, melyet nagyobb bajuk közepette felkeresnek. Hogy tovább mi a célja a pártnak, arról fogalmuk sincs.

Igy aztán nem lehet csodálkozni, hogy a magát százszázalékosan magyarnak valló csángótömeg a kiskaliberű, haszonleső falusi politikusoknak van

kiszolgáltatva, akik soha nem teljesítik ígéreteikkel hol ehhez, hol ahhoz a pártérdekeltséghez hurcolják őket.

A rendszeres, népnevelő kulturmunka teljesen hiányzik. Kinek jut eszébe nevelni, tanítani a csángót? Ha itt-ott fel-les merül a kérdés, kezlegyintéssel intézik el, mintha a 12 ezres számot jóval meghaladó csángóság nem is élne. Már meghalt volna.

Ha így haladnak a dolgok, rövidesen le is válik a magyarság testéről.

Ugy néz ki a dolog, mintha tulságosan sok magyar élne a földön. Mintha nem volna szüksége a kisebbségi magyar társadalmi életnek a gyimesi 12 ezerre. Pedig égető szükség van. Annál inkább, mert a völgy minden egyes lakója kétségbeesetten ragaszkodik magyarságához.

Tehát, ha nem vagyunk sokan és feltétlenül szükségünk van a gyimesvölgyi nem lebecsülendő magyar szigetre, sorompóba kell állani. Törődni kell a csángóval, mert a munka nem vész kárba.

Talán sokan, tulságosan sokan lesznek olyanok, akik azt állítják, tul sötét színekben vázoltuk a helyzetet. Pedig nem túloztunk. Tárnyilagosan ügyekeztiink vázolni a kétségbeesett helyzetet.

Gyimesi sport

Két évvel ezelőtt senki sem hitte volna, hogy a Gyimesvölgye a labdarúgás terén vezetni fog Csikban. És bekövetkezett. Jelenleg ott tartunk, hogy

az idei labdarúgó idény legszebb eredményeit a Gyimesvölgyi Sportegylet érte el.

A nagy fejlődés alatt álló egyesület komolyan veszi a sportot. Dr. Klein Jenő orvos, az egyesület elnöke, minden alkalmat megragad az egyesület fejlődése érdekében. Klein József pénztárnok páratlan lelkesedéssel teremti elő azokat a csekélynek egyáltalán nem mondható összegeket, melyek az egyesület fennmaradásához minden körülmények között szükségesek. Deáki Béla rendező, sportemberhez illő körültekintéssel irányítja az egyesület gyakorlati teendőit.

Átkos vetélkedés hiányában a vezetőséget lelkes segítőgárda veszi körül s így nem lehet azon csodálkozni, hogy a nem is olyan régen nevetéssel elintézt csapat a nyár folyamán 15 mérkőzést játszott le. Ennek során nem kisebb ellenfelekkel, mint a Bukaresti Újságírók, a brassói CFR, Brasovia és Hargita csapataival is szembekerült.

Mérkőzései során 10-et megnyert, két-tő döntetlen eredménnyel végződött és háromat elveszített.

Dicséretreméltó buzgalommal gondoskodik utánpótlásról is az egyesület. A rendes másodosztályú csapatán kívül, csángócsapatot szervezett. Vasárnaponként színes népviseletükben rugják a labdát a fiatal csángók. Ezzel nem lebecsülendő érdeklődést sikerült kelteni az idősebbek között is. Egyben, amint az eredmények igazolják, értékes sportfiak fognak néhány év alatt a csángók közül kikerülni.

Jellemző az egyesület fejlődőképességére, hogy ebben az évben bevezette az atlétikát is és jelentős eredményeket ért el benne. Strandot építettett, melynek jövedelme nem kis mértékben járul hozzá az egyesület anyagi boldogulásához.

Gyimesvölgyén a labdaütést Gyimesközéplek képviseli. Kitiünő pályájukon igen szép eredményeket értek el a mérkőzések során. Hirsch Miksa elnökös körültekintéssel vezeti az egyesületet s így zajos, sportszerűtlen események nem tarkítják az egyesület életét.

Az eddigi mérkőzések során igen szép eredményeket értek el Goldner Oszkár-né, Dobál Totyó, Rubin Margit, Fischbach és Glanc Károly.

Máskülönben a gyimesközépleki társadalmi élet a tenisz körül csoportosul. Minden héten teasteélyeket rendeznek, melyek jövedelmeiből nemcsak az egyesületet tartják fenn, hanem a szegényeket is segítézik.

MOLNÁR—JOVITZA

Rádiószók könyve

A rádió elméleti és gyakorlati ismertetése, Legújabb ez évi kiadás, 373 ábrával.

ÁRA 144.— LEI

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

ELISMERTEN

a legjobb román szótár a Dr. DAVID GYORGY-féle nagy

KÉZI SZÓTÁR

Részenként több mint 24 ezer címszót tartalmaz. Román-Magyar rész füzve 60. — II. Magyar-Román rész füzve 60. — a két rész együtt kötve egész vászon kötésben 150.— lej; díszes félbőr kötésben 240.— lej.

LILIPUT ZSEBSZÓTÁR

2 rész ára 60.— lej.

Kapható minden könyvkereskedésben. Kiadta a BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA

A pénzügyminiszter fontos tárgyalásai

Genf, szeptember 21.

Slavescu pénzügyminiszter egy csütörtöki telefonbeszélgetésben közölte Constantinescu pénzügyminisztériumi államtitkárral, hogy Lamoureux francia kereskedelemügyi miniszterrel folytatott tárgyalásai eredményeseknek ítélik, amennyiben ezek alapján a legjobb kiadások várhatók a jövőbeli francia-román gazdasági szerződések megkötésére vonatkozólag.

Egyben közölte a miniszter, hogy Páris felé veszi útját, ahol 6-7 napot szándékszik tölteni.

Ugyancsak a tegnapi nap folyamán telefonált a miniszter Radu Irimescu légügyi alminiszterrel, a Franciaország által szállított repülőgépkatapulták kifizetésére vonatkozólag. Ezeket a fizetéseket Románia az utolsó kliring-szerződések alapján bonyolítja le.

Félholtra vertek egy rendőrtisztet a kladnói kommunisták

Kladno, szeptember 21.

A cseh kommunisták egyik főfészekében, Kladnoban, súlyos kilengés történt. A kommunista pártszervezet gyűlést hívott egybe, amelyet a rendőrség betiltott. Ennek ellenére nagyszámu munkástömeg gyűlt össze s amikor egy rendőrtiszt osztásra szólította fel őket, a magános tisztet megrohanták és félholtra verték. A hamarosan ott termett rendőrszakasz persze kiszabadította a rendőrtisztet, akit több életveszélyes sebből vérezve szállítottak kórházba.

Dvorzák kommunista képviselő kijelentette, hogy az adott körülmények között a tilalom ellenére is meg fogják tartani gyűléseiket.

Amerikai gyárak is közreműködtek Németország fegyverkezésében

London, szeptember 21.

Az USA szenátusi bizottságában tett vallomások, amelyek szerint amerikai repülőgépgyárak látták el Németországot olyan gépanyaggal, hogy most havonta 100 repülőgépet tud gyártani, Londonban igen kellemetlen benyomást keltettek. Ezeket a német hadiipari rendelkezéseket egy nemzetközi tőkescsoport pénzelte newyorki székhellyel. Az angolok azt hiszik, hogy a külföldi német letételek nagyrészt az amerikai szállítások fizetésére fordították s ezért nincs a birodalomnak elég devizája angliai adósságai törlesztésére.

Egyébként a washingtoni szenátusi bizottság előtt elhangzott vallomásokból az is kiderült, hogy a kubai zavargásokat amerikai fegyvergyárak szították üzleti szempontokból. Ezzel egyidejűleg az egyik repülőgépgyár képviselője beismerte, hogy motorokat szállítottak Németországnak, noha tudták, hogy ezzel megszegik a versaillesi békeszerződést, mert ezek a motorok bombavető repülőgépekhez is felhasználhatók.

A BUKARESTI TŐZSDE-ZÁRLAT

ÉRTÉKPIAC

Adóbon: 39. Stabilizációs kölcsön; 43. Belföldi trans: 43. Kisajátítási kötvény: 42 háromnegyed—43 fél, Banca Nationala: 5075—5100. Banca Romaneasca régi: 316—323. Banca Romaneasca új: 305—309. Credit Minier: 278—280. Mica: 1250—1260. Resica: 431—434.

A dollár új hivatalos árfolyama, amint azt a Nemzeti Bank megállapította: 108 egyenegyed—98 egyenegyed.

TELJES ÜZLETTELENSÉG
A GABONAPIACON

Mindössze három vagon búzát és egy vagon kölest vittek fel.

Buza: 45.750 ab Bukarest. Köles: 35.000 ab állomás.

A LEJ KÜLFÖLDÖN

Budapest: 3.42—3.46. Berlin: 24.88—24.92. Prága: 17.85—18.25. London: 495.00.

Készül valami?

Bizonyos jelenségeknek nagy jelentőséget tulajdonítanak egyes lapok

A király Szinajában ebéden látta vendégül Jorga professzort
Tanácskoznak Bratianu Dinu hivei

Bukarest, szeptember 21

Az uralkodó szerdán éjszaka 1 órakor Marasestibe utazott, ahol ma felavatta a marasesti csata emlékére emelt Győzelmi Emlékoszlopot. Utján Angelescu közoktatásügyi miniszter és Angelescu Paul hadügyminiszter kísérték el, akik az ünnepségen a kormányt képviselik.

Fővárosi politikai körökben nagy meglepetést keltett Tatarescu miniszterelnök távolléte. Hivatalos helyen kezdetben azt a magyarázatot adták, hogy a miniszterelnököt az állami gépezet leegyszerűsítésével kapcsolatos ügyek akadályozták meg abban, hogy résztvehesen a marasesti ünnepségeken.

Tatarescu azonban ma reggel váratlanul elutazott a fővárosból. Sarulesi birtokára ment, ahol két napot szándékszik tölteni.

Az Epoca és a Tempo szenzációként

tárgyalják a miniszterelnök magatartását. Egyelőre tartózkodnak ugyan meszszenenő következtetéseket levonni az ünnepséggel kapcsolatos eseményekről, nem hallgatják el azonban azt a véleményüket, hogy a történeteknek igen jelentős belpolitikai következményei lehetnek.

Az uralkodó az udvari kocsiában hossza kihallgatáson fogadta Inculet, belügyminisztert.

Elutazása előtt a király Szinajában ebéden látta vendégül Jorga professzort. A volt miniszterelnök az újságíróktól megtagadott minden felvilágosítást. Használóképpen azt sem lehet tudni: mi célja volt Inculet kihallgatásának. Szokott jelentését terjesztette-e elő a belügyminiszter, vagy más belpolitikai kérdések is szőnyegre kerültek ez alkalommal?

A ma délutánra összehívott miniszter-

tanácsot Tatarescu elutazása következtében elhalasztották. Délelőtt a miniszterelnökségen szűk körű megbeszélés volt, amelyen Bratianu Dinu ismert hívei: Sassu, Xeni és Costinescu miniszterek vettek részt.

Módosítják a „leépítő” rendeletet

A pénzügyminisztériumban működő központi felülvizsgáló bizottság javaslatára a kormány úgy döntött, hogy nem építik le azokat a köztisztviselőket, akiknek kinevezése bár törvénytelen, de önhibájukon kívül történt. Ebbe a csoportba tartoznak például az olyan állami tisztviselők, akik nem tették eleget katonai kötelezettségüknek, amikor állásukat elfoglalták.

Ebben az értelemben a mai nap folyamán utasítás ment az összes minisztériumokhoz.

A Népszövetség politikai bizottsága megkezdte a lengyel indítvány tárgyalását

Genf, szeptember 21.

A Népszövetség politikai bizottsága Mada-riaga elnöke alatt ma megkezdte a kisebbségvédelem általánosítására vonatkozó lengyel indítvány tárgyalását.

Racinsky gróf lengyel delegátus hosszasan fejtegette azokat az okokat és körülményeket, melyek Lengyelországot erre a lépésre késztették. Ófolyja azokat az állításokat, hogy kisebbségi probléma csak néhány államban létezik.

Haiti képviselője Apponyira hivatkozik, aki kijelentette, hogy a Népszövetség nem hozott olyan eredményeket, melyek Európa 40 millió főnyi kisebbségi népeit kielégíthetnék.

Csatlakozik a lengyel javaslatához.

Törökország delegátusa szintén pártolja az indítványt.

Motta Sváje képviselője elvben támogatja Lengyelország indítványát, megjegyzi azonban, hogy ebben az ügyben csak akkor kívának össze külön értekezletet, ha előbb a ma még eltérő véleményeket összehangolták.

Hatici szerb delegátus kifogásolja a helyzetet, hogy csak néhány államra hárulnak rendkívüli kisebbségvédelmi kötelezettségek. Jugoszlávia fentartja jogát, hogy adott pillanatban a kérdést e nemzetközi fórum előtt szöveg-ge. Addig is kitar a kisebbségvédelem általánossá tételének elve mellett.

Barangolás bélyegország utvesztőiben

105.155 féle „hivatalosan katalogizált” bélyeg van a világon.
1700 új bélyeg egy év alatt

London, szeptember 22.

A bélyegyűjtők tábora, amióta a világ gazdasági válsága megnövekedett, világszerte erősen kiszélesedett. Soha olyan fellendülés nem volt bélyegekből, bélyegyűjtésben, mint éppen napjainkban. London egyébként is az egész bélyegyűjtővilág központja, az angol főváros minden filatéliai megmozdulása visszhangra talál az egész világon...

Most jelent meg a legnagyobb angol nyelvű bélyegkatalogusnak, a világhírű Stanley-Gibbons-nek jubileumi kiadása s ahogy betekint az ember, csodálkozással olvassa meglepően érdekes adatait. Eszerint

a világon nem kevesebb mint 105.155 féle hivatalosan listázott, katalogizált bélyeg van,

vizont nincsen a világon egyetlenegy gyűjtemény sem, amelyben minden bélyeg megvan!

Tökéletes bélyegyűjtemény tehát nincs a világon!

Ez a 105.155 féle bélyeg azonban, az összes „részletezést”, az összes változatokat magában foglalja. Ugynevezett „alapbélyeg”, amelyben nincsen semmiféle „különlegesség”, mindössze 38.007 van a világon. De ennyi „alapbélyeg” nincsen senkinek, sem magánosnak, sem állami vagy muzeumi gyűjteménynek.

Rendkívül érdekes adat az is, hogy tavaly óta nem kevesebb, mint 131.592 font értékű — „filatéliai értékű” — bélyeg született a világon. Ennyivel gazdagodott ugyanis a katalógus — fonttartalma. Ezzel szemben 25.991 esetben kellett a tavalyi árakon javításokat eszközölni a java-

résben emelni az árakat, mert a megfelelő bélyegek világpiaci értéke is emelkedett!

A legérdekesebb adat azonban az, hogy az elmúlt esztendőben az egész világon 1700 új bélyeget adtak ki a különböző államok, ezekből Európára 542, Ázsiára 357, Afrikára 392, Amerikára 333, Nyugatindia 47 és az óceáni szigetekre 62 bélyeg esik.

A bélyegyűjtővilág munkája tehát megnövekedett, de az öröme is, mert a bélyeg értéke — általánosságban — emelkedett. A londoni bélyegárverési cégek olyan forgalmat, tevékenységet fejtenek ki, amely túlnő minden művészeti s egyéb árverési terem tevékenységén.

Az uralkodó beszédet mondott a marasesti emlékmű felavatásán

Marasesti, szeptember 21.

A marasesti csata emlékoszlopának felavatásán több beszéd hangzott el. Pamfil Seicaru az emlékoszlop felállításának kezdeményezője, Putna megye prefektusa és a hadügyminiszter beszéltek, végül

Károly király mondott nagyhatású beszédet. Többek között a következő kijelentést tette az uralkodó:

— A mai ünnep nem egy ütközetet ünnepel. A mi érzésünk nem háborús, hanem nemzeti érzés.

Az ünnepségen Averescu és Presan marsallok is jelen voltak.

A király déli egy órakor hagyta el az udvari vonatot a marasesti állomást.

Távollétében ötévi fegyházra ítélte a hadbíróság

Kolozsvár, szeptember 21.

A hatodik hadtest hadbírósága csütörtökön tárgyalta Jakob Izsák bánffyhungyadi lakos ügyét, akit kommunista propagandával vádoltak. Izsák az öt évre ítélt Maximiliánna és a három hónapra ítélt Halpert Rózával volt összekötésben. A tárgyaláson a vádlott nem jelent meg. Távollétében a hadbíróság öt évi fegyházra, tízévi politikai jogvesztésre és tíz ezer lej pénzbüntetésre ítélte.

Legújabb

TATARESCU: „SEMMI ESETRE SEM HALASZTÓDÍK EL AZ ELSŐ KONVERZIÓS LEJÁRAT.”

A Lupta szerint a közeli napokban Tatarescu miniszterelnök határozott hangon nyilatkozatban szegezi le a kormány már ismert álláspontját, hogy a november tizenötödikei első konverziós lejárat semmi körülmények között sem szenved halasztást.

VÁLTOZATLAN A BUKARESTI JÁRVÁNYOS MEGBETEGEDÉSEK SZÁMA

A bukaresti főorvosi hivatal csütörtöki jelentése azt mutatja, hogy az újabb járványos megbetegedések száma csak lényegesen emelkedést mutat. A járvány terjedése tehát megszűntnek tekinthető. Jelenleg 251 vörhenyes, 14 difteriás és 23 tifuszos megbetegedést tartanak nyilván.

HALÁLRA ÍTÉLTE

A löbeni törvényszék esküdttörősege Kehacher Miksa 23 éves pincért és Stromberger Márton 25 éves kovácsot, akik ellen az volt a vád, hogy egy stájerországi csendőrsztag ellen bombamerényletet követtek el.

KLORGÁZ-FELHŐ

Ülepedett a London mellett Willsbridge városkára, mely különösen a gyerekeket támadja meg nyakukon és szemükön. A gázfelhő váratlan megjelenése a lakosság körében óriási pánikot keltett. Attól félnek, hogy megismétlődik a maas-vidéki emlékeztető gázkatasztrófa.

PARISI JELENTÉS SZERINT

Stalin gyomorfekélyben súlyosan megbetegedett. Állandóan négy belgyógyász specialista van körülötte. A betegség hírére titkolják a Szovjetunió területén.

A MATUSKA-ÜGY

A tárgyalását november 5-ére tűzte ki a pesti törvényszék Márton-tanársa. A nagy érdekű désre való tekintettel a tárgyalást a budapesti törvényszék Markó-utcai palotájában tartják.

A BELGRÁDI VREME

jugoszláv-osztrák közeledésről ír. A lap szerint etekintetben Schuschnigg és Jettics Genfben már megállapodásra is jutottak.

Sport

Tenisz

A VILÁG „TIZ LEGJOBBJA“

Ilyenkor ősszel kezdődik a ranglisták ideje. Megszámlálhatatlan sokasága osztályozásait napvilágot, hogy ki milyen sorrendben látja a világ tiz első teniszejét. Hivatalosan nem készítenek ranglistát, mégis az angol szakértő Wallis Myers erőlistáját szokták elfogadni, mint a valósághoz legközelebb járó. Myers az idén a következőképpen állította össze híres névsorát:

1. F. J. Perry angol 2. J. H. Crawford ausztrál, 3. G. V. Cramm német, 4. H. W. Austin angol, 5. W. Allison angol, 6. S. B. Wood amerikai, 7. R. Menzel csehszlovák, 8. F. X. Shields amerikai, 9. G. de Stefani olasz, 10. C. Boussus francia.

Perry wimbledoni és amerikai győzelmével feltétlenül megérdemli az elsőséget. Az amerikaiak is hátra kerültek, de még nagyobb meglepetés a franciák teljes lecsúszása.

A tordai teniszbajnokság a kolozsvári Teniszkлуб rendezésében befejeződött. Az eredmények: Férfi egyes: 1. Nagy. 2. Güttler, 3. Muresan és Ratiu. Döntő: 1:6, 6:1, 6:5. Férfi egyes másodikfolyó: 1. Muresan, 2. Ratiu, 3. Tutsek II. és Dragan. Döntő: 6:2, 6:3. Női egyes: 1. Abraham, 2. Muste. Döntő: 9:7, 6:2. Férfi páros: 1. Nagy, Güttler, 2. Dragan, Muresan. Döntő: 6:4, 6:1, 7:5.

BRASSÓI OLYMPIA-KÉZDIVASÁRHELYI SE 5:4.

Kézdivásárhely, szeptember 21.

Dicséretesen élénk tenniszélet fejlődött ki Kézdivásárhelyen. Nem mulik el hét, hogy érdekes teniszversenyek ne lennének. Legutóbb a brassói Olympia teniszcsapatát látta vendégül a KSE. A brassóiak győztek 5:4 arányban. A részletes eredmények: Férfi egyes: (O) — Gábor (K) 6:4, 7:5. Schneider (O) Sára (K) ban. Az eredmények: Férfi egyes: From (O) Mágori, Gábor (K) 6:4, 6:1. Női egyes: Gábor (K) — Kreutzerné (O) 6:0, 6:0. Graunfels (O) — Dr. Fejérmé (K) 6:2, 3:6, 7:5. Vegyespáros: Gábor, Gáborné (K) — Hönig, Graunfels (O) 8:10, 6:3, 8:6, a verseny legszebb mérkőzése, Sára, Dienes (K) — Schneider, Kreutzerné (O) 6:3, 6:1. Női páros Dr. Fejérmé, Gábor (K) Kreutzerné, Graunfels (O) 6:1, 6:1.

Borotrárt megverte a lengyel Hebda a varsói versenyen 12:10, 6:4 arányban.

A CAPRI SZIGET BAJNOKSÁGÁNAK NAGY MEGLEPETÉSE: BOUSSUS MEGVERTE CRAMMOT

a döntőben. A francia versenyző, a világ-ranglista tizedikje rávert a világranglista harmadikjára. Az eredmény: 2:6, 6:8, 7:5, 6:3, 6:0!

Labdarugás

A NAC megváltoztatja nevét? Chiroiu a NAC játékosai nyilatkoztak ezt egyik bukaresti sportlapnak. Nagyváradon még semmit sem tudnak erre vonatkozólag.

Péntek, szeptember 21
NAGY ESEMÉNYE:

a Román Ipari Kiállítás és Vásár

megnyitása Bukaresztben, a Károly-parkban.

Legjelentősebb építészünk és tervezőnk tehetségük és munkaerejük legnagyobb mértékben megvalósultak hozzá a kiállítás nagyvonalúságához. Festői keretben elhelyezve, az ország legszebb parkjában tárulnak elénk a modern ipar legújabb vívmányai. Ebben a gyönyörű parkban megtaláljuk a legszebbet és legnagyobb méretűt, amit a természet és az emberi munka megteremtett. Új ötletek, érdekes kísérletek, zseniális megoldások bilincselik le lépten-nyomon a látogatók figyelmét. — Mindenki nézze meg hazánk termelőerejének és munkaképességének demonstrációs felvonulását!

Ötven százalékos kedvezmény a CFR. vonalain.

Két brassói csapat játszik Román Kupa mérkőzést vasárnap. Az Astra Kézdivásárhelyt a Hargitával mérkőzik, az IAR Marosvásárhelyt az MMTE ellenfele lesz. A brassói bírótestület elnöke Tibád Géza Nagyszebenben vezet mérkőzést.

BEGRADSZKI-UJPEST, III. KER. VEGYES 1:0 (1:0).

Villanyfényes esti mérkőzés Belgrádban. A magyar csapatot zavarta a szokatlan világításban a fehér labda. A magyar vegyes csapat legjobb része a védelem volt.

„Nagyakarítás“ az Admirában. A bécsi Admira, az idei osztrák bajnok szigorú intézkedésekkel vet véget annak a rossz szereplésnek, melyet a csapat az utóbbi időben sorozatosan elkövetett. Azonnali hatállyal felmondottak Humenberger csapatkapitányának, mert nem élt sportszerűen, nem járt rendesen tréningre és állandó anyagi követeléseivel károsan befolyásolta a csapat szellemét.

Planicka reumája miatt valószínűleg befejezi sportkarrierjét. Legalább is gyógyulásáig nem védhet a tüneményes sportkarriert befejezett cseh kapus.

Négyhónapi börtönre ítélték Ausztriában egy Schödl nevű futballklubot, mert egy mérkőzésen véres verekedést rendezett a nézők között. Itt sem ártana néha egy ilyen ítélet...

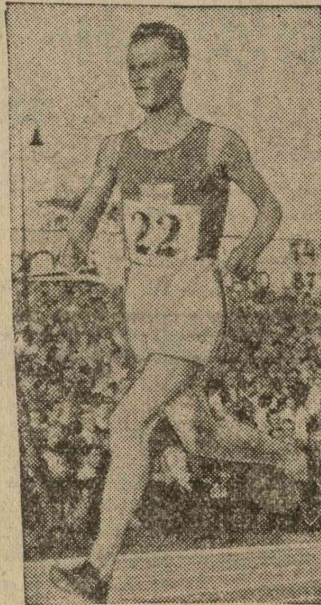
Vívás

* Vívótanfolyam. Palliardi Erwin okl. vívómester szeptember 20-án megkezdte a téli vívószezont, férfi és daékok részére kardvívás, hölgyek részére törvívás olasz módszer szerint. Vívóterem Hosszu-utca 5 szám az udvarban. Jelentkezni lehet a Recordsport üzletben. Kolostor-utca, vagy a vívómesternél a teremben. Mérsékelt tandíj. 14860

Atlétika

Németország Franciaország atlétikai viadala lesz vasárnap Magdeburgban.

SALMINEN A FINNEK EUROPABAJNOK HOSSZUTÁVFUTÓJA

A finnek jellegzetes gépszerű stílusában fut. Jól megfigyelhető az erőteljes kar és láb-munka. Salminen Torinóban a 10000 méteres távon győzött.

Kousocziński, a lengyel világrekorder nincs formában. Torinói gyengébb szereplése után most Viborgban kapott ki 1000 méteren a finn Hopamától. A finn ideje 2 p 29.2 mp.

Uzás

Szabályos méretű, 50 méteres uszómence épül Tusnádfürdőn és jövőre nagy nemzetközi uszóprogramot bonyolítanak le.

Szerkesztői üzenetek

F. Mihály, Brassó. Olasz vöröskereszt sorsjegye 48 lírát nyert, amiből leütött a 20 százalékos adót. A sorsjegy szelvénye tovább jár, szik, egészen 1937-ig.

B. Hermann, Arad. Sorsjegye nem nyert. Egy előfizető, Brassó. A kért cím: Washington, White House.

K. Gy., Medgyes. Néhány napba beletelik, a míg a kért címeket összeszedjük. Szíves türelmét kérjük.

H. J. Kolozsvár. Az ön problémája a következő: Kilené éve él külvárosban törvényes feleségétől és most azt szeretné tudni, vajon a törvény alapján meddig tartják önöket házasságban? Azt kérde, van-e olyan paragrafus, amely kimondja, hogy bizonyos évi különélés után a házasság elévül, hivatalból megszűnik. Kérdésére egyszerű a válasz: A házassági törvény ilyen intézkedést nem tartalmaz. Önöket mindaddig tartják a törvény szempontjából házasságban, amíg a szabályszerűen megkötött házasságot a törvényes formák legteljesebb betartásával fel nem bontották. Tehát az egyik félnek meg kell indítania a válópórt és meg kell várnia, amíg az lezajlik és az ítélet jogerőre emelkedik.

F. Gy. Marosvásárhely. A betegséglejz pénztár igazgatósága az ön esetében az új társadalombiztosító törvény 43. szakaszának 1. bekezdése szerint járt el. Sajnos, nem tartozik rája annak elbírálása, hogy ez a rendelkezés alkotmány- és magánjogellenes. Ez a szakasz az erdélyi tagok tizezret semmizé ki s ugyanakkor a régi óreket reszesíti előnyben. Azt ajánljuk, hogy indítson próbapert, amit véleményünk szerint meg is kell nyernie. Ha kérését megújítja és válaszbélyegyet küld, akkor levélben bővebben ismertethetjük az ön által követendő eljárást. — Másik kérdésének — ne vegye rossz néven — nem tudunk eleget tenni. Szíveskedjék ott helyben utána nézni a dolognak. De amennyiben az előterjesztést az ön javára kedvezően elintézték volna, arról ugys értesítették volna. De lehet, hogy már nem is került sor az elintézésre.

Mély fájdalommal, de az Isten akaratában megnyugodott lélekkel jelentjük, hogy a legjobb apa, nagyapa és após

Molnár Mihály
volt kazánkovács-mester

szeptember hó 20-án, 84 éves korában, az Anyaszentegyház szentiségeivel meg erősítve, visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése f. hó 22-én délután 4 órakor lesz a bolonyai róm. kat. temető kápolnájában.

Lelkiudvosságért a szentmiseáldozatot fojyó hó 24-én reggel 12 órakor mutatják be a helybeli plébánia-templomban

Az örök világosság
fényeskedjék neki!

Brassó, 1934 szeptember 20-án.

A gyászoló család.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés negyszeri feladásánál 25%o engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Eladó ház Brassó, Középutca 19. szám. Bővebbet ugyanott. 14856

Hidraulikus olajprést és egy 21. „Ganz“-hengereket keresek vételre. Eladók 50 HP. indikált félstabil gőzgépet. Közvetítőket díjazom. Ing. Elias Győző, Timişoara IV. Bulev. Duca 27. 14337

Vajat 100—150 kg. veszünk hetenként „készpénz“ jellegre a kiadóban. 14867

Állást nyer

Villám részére keresek házaspárt, asszonyt szakácsnőnek és mindenestnek, férfit kerésznek. Brassó, Porond-utca 12. szám. 14872

Önálló masamód leányt keresek azonnalra, a román nyelv megkivántatik. Szőcs Józsefné, Sft. Gheorghe Gen. Averescu 1. emelet. 14818

Társat keresek 80.000 lej tökével 14 szépen berendezett szobából álló elsőrangú penzió ujjra-megnyitásához. Ajánlatokat „Tőke biztosítva“ jellegre a bukaresti kiadóba. 1940

Vegyes

Gyakorlati román, magyar, német, gyorsírási (stenográfia), román nyelv és helyesírás, gépirástanítási, másolási, fordítási tanfolyam nyílik meg Szent János-utca 27. alatt, dr. Dénes ügyvéd vezetése mellett 1934. szeptember 17-től. Információk a szokásos irodai órákban. 14770

Lakás

Butorozatlan szoba előszobával, vagy konyhával keresetlik lehetőleg belvárosban, napos oldalon. Ajánlatok ármegjelöléssel „Sürgős“ jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 14873

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Zombolyától Gyergyóig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetéseknél közöl!

Perickt gépirónőt keresünk

néhány heti kisegítő munkára Gyorsírók előnyben Brassói Lapok kiadóhivatala Brassó.

Parkeffa

GROSS PEIERnél, parkettgártr, Feketehealom lerakva, vagy lerakás nélkül Megrendelhető Feketehealom telefon 15, vagy Zeides keféüzletében, Fekete-utca

Fontos könyvudonság 40 éven felüli férfiak számára!

A prostatamegnagyobbodás lényege, jelei és gyógyítása

Írta: Dr. Goldner Viktor urológus főorvos. Fontos minden férfi számára, aki a rendkívül elterjedt betegségben szenved, s bajára utmutatást és biztos gyógyulást akar nyerni. A mű stílusa világos és mindenki számára könnyen érthető.

Ára 102.— LEI. — Kapható a

Brassói Lapok Könyvosztályában Brassó, Kapu-utca 56—58, az udvarban.